

Mejslet i granit

- Jeg er utrolig glad for, at udviklingsbistanden ifølge regeringsgrundlaget ikke kan komme under 0,8 procent. Det står mejslet i granit lige som skattestoppet, siger den nye udviklingsminister Ulla Tørnæs.

Efter tre et halvt års diskussioner om u-landsbesparelser og besparelsernes reelle størrelse fastslår det nye regeringsgrundlag 'Nye Mål', at Danmarks bistandsprocent ikke kan komme under 0,8.

- Udviklingsbistanden har nu fået sin egen minister og en fast bistandsprocent. Begge dele er meget vigtige og signalerer, at det her område har høj prioritet, siger Ulla Tørnæs i sit første interview som udviklingsminister.

I u-landsmiljøet modtages ministeren og nyheden om 0,8 procent positivt.

- Vi er glade for, at området har fået sin egen minister, og noterer os med tilfredshed, at der er sat en prop i besparelserne på udviklingsbistanden. Jeg havde i nogle sortseende øjeblikke troet, at vi skulle helt ned på 0,7 procent, som er FN's måltal, siger Mellemfolkeligt Samvirkes formand, Søren Hougaard.

Han beklager dog, at VK-regeringen hidtil har skåret så drastisk i udviklingsbistanden.

- Det er svært at arbejde uden sigte og mål, og derfor er det godt, at vi har fået en ny bistandsprocent. Men min holdning er, at vi bør give én procent af BNI. Der skal løses nogle meget store opgaver, siger Landbrugsraadets chefkonsulent i internationale forhold, Johannes Østergaard, men påpeger at vi internationalt stadig ligger meget pænt og kan være vores bidrag bekendt.

Ikke alene er der nu bragt klarhed over, hvor meget Danmark skal bruge på udviklingsbistand. Med en fast procentsats af bruttonationalindkomsten vil bevillingerne til u-landene begynde at stige, hvis Finansministeriets fremskrivninger af samfundomsætnings udvikling holder stik.

Med den nuværende økonomiske udvikling vil bistanden skønsmæssigt stige til 14,2 milliarder kroner i 2009. Det er 700 millioner kroner mere, end hvis udviklingsbistanden blot havde fulgt samfundets pris- og lønstigninger.

- Det er meget positivt, fordi der bliver luft til at tage nye initiativer, siger Ulla Tørnæs.

Udvikling sætter fokus på det nye regeringsgrundlag./pk

Læs side 7-9.

Alle elsker mikrofinansiering

Lån penge til de fattige, så de kan få gang i forretningen. Det er ideen bag mikrokreditter, som er en bistandsform i hastig vækst. Men faldgruberne er mange.

- Mikrofinansiering er de seneste år blevet sexy. Det virker som om, alle vil have mikrofinansiering ind i snart sagt hvilket som helst projekt, men ikke tager den professionelle rådgivning alvorligt, advarer Natasa Goronja fra den internationale donorsammenslutning for mikrofinansiering CGAP.

Området er i vækst. Danida og andre donorer sætter mikrofinansiering højt på dagsordenen, og FN har tilmed udnævnt 2005 til Internationalt år for Mikrokreditter.

Udvikling ser nærmere på denne bistandsform. Tag med til landsbyen Ruhita i Tanzania, hvor kreditter til småbønder har betydet en tredobling af bønnehøsten.

/sk

Nyt fra Styrelsen:

Paradokset Bangladesh

En økonomisk vækst, om ikke af kinesiske dimensioner, så dog på hæderlige 5,5 procent om året.

Et markant fald i andelen af fattige op gennem 90'erne.

Positiv udvikling i den private sektor - ikke mindst i landbruget.

Op antallet af børn, der indskrives i grundskolen, er steget betydeligt, ligesom Bangladesh på en række andre områder er godt på vej til at nå FN's 2015 Mål.

Hertil kommer så, at Danida har gode erfaringer fra samarbejdet om projekter og programmer på distriktsniveau i det sydøstasiatiske land.

Men ikke alt går godt.

Det er ikke festlig læsning at pløje sig gennem *Landestrategi for Bangladesh 2005-09*, der den 9. marts blev forelagt Danidas Styrelse. Denne strategi er Danidas grundlag for de næste fire års bistandssamarbejde med Bangladesh. Den vender vi tilbage til.

Efter 16 års militærdiktatur i Bangladesh blev demokratiet genindført i 1991. Det politiske miljø domineres af konfrontation mellem landets to store politiske partier: Regeringspartiet Bangladesh Nationalist Party og oppositionspartiet Awami League. Oppositionen møder ofte slet ikke op i parlamentet, hvilket reelt forhindrer demokratiet i at fungere mellem valgene.

Bangladesh har også en kedelig verdensrekord: For fjerde år i træk får landet absolut dumpekarakter i organisationen Transparency Internationals rangorden over korrupte lande.

Parlamentet har taget initiativ til, at der nedsættes en antikorrupsions-kommission. Men det er i høj grad uklart, om kommissionen vil komme til at fungere uafhængigt af regeringen.

Bangladesh har underskrevet de fleste konventioner om menneskerettigheder, men borgerlige og politiske rettigheder bliver ofte krænket, og økonomiske og sociale rettigheder bliver for en stor del ikke opfyldt.

Danidas landestrategi lægger ikke fingrene imellem i beskrivelsen af de faktiske forhold i et af verdens fattigste lande: *"Politisk motiverede angreb, arrestation og tortur af menneskerettighedsaktivister, vold over for minoriteter, tilskyndelse til sekterisk vold og religiøs fanatisme florerer stadig. De seneste måneder er den politiske vold taget til med - endnu uopklarede - bombeattentater mod oppositionen."*

Og den videre læsning byder blandt andet på denne beskrivelse:

"Den omfattende korrupsion, aftalt spil mellem embedsmænd og kriminelle, manglende ansvarlighed og en meget lav kapacitet i de institutioner, som skal håndtere loven, reducerer retssikkerheden yderligere."

Som landestrategien tørt konkluderer: *"Det er således i høj grad påkrævet, at regeringen gør en hurtig og målrettet indsats for at fremme god regeringsførelse og tage hånd om de mange problemer"*.

Ja, det er vist ikke for stærkt udtrykt.

I december sidste år mødtes topembedsmænd fra Danida med regeringsrepræsentanter fra Bangladesh. Her blev der fra dansk side udtrykt skarp kritik af den bangladeshiske håndtering (eller mangel på samme) af menneskerettigheder, demokrati og regeringsførelse. Danmark har skåret den årlige bistand ned fra 320 millioner kroner i 2001 til 200 millioner kroner i 2004. Hvad der nok har betydelig mere effekt er, at en række udenlandske donorer med Verdensbanken i spidsen har talt dunder til Bangladesh' regering og krævet omfattende reformer.

Men skal vi da ikke bare lade bangladesherne sejle deres egen sø, når de nu ikke kan finde ud af det dér med menneskerettigheder og demokrati og har en kedelig tendens til at tæve politiske modstandere og smide syre i ansigtet på kvinder, der ikke opfører sig, som mænd mener, at kvinder rettelig bør opføre sig?

'Nej' var den klare holdning raden rundt blandt medlemmerne i Danidas Styrelse.

I Bangladesh bor 140 millioner mennesker, hvoraf halvdelen lever under fattigdomsgrænsen. Danmark har valgt at give udviklingsbistand til en række lande i verden, hvor der er mest behov. Det er ofte også dér, hvor det er mest besværligt.

Og der sker fremskridt i Bangladesh, hvor det lykkes de udenlandske bistandsorganisationer og private hjælpeorganisationer at opnå en meget stor del af de tilsigtede konkrete resultater for de fattigste befolkningsgrupper i landet.

Lyt til afghanernes stemme

Afghanistan er midt i en historisk proces, men vil det ende med et retssamfund, eller vil krigsherrer og opiumsproduktion vælte bestræbelserne på at bygge landet op? Udvikling har talt med EU's særlige udsending i Afghanistan, spanieren Francesc Vendrell.

Af Julie Grothen

Francesc Vendrell er en dannet og umiddelbart godmodig ældre herre med et fint, hvidt skæg og elegante håndbevægelser. Han ligner ikke én, der har sin daglige gang i Afghanistans krigshærgede hovedstad Kabul, hvor han som EU's topdiplomat er beskæftiget med landets genopbygning.

Han ser afbalanceret ud, måske fordi det seneste års udvikling i Afghanistan bekræfter ham i at være forsigtig optimist.

- Der har været afholdt valg, og resultatet afspejler i store træk det afghanske folks ønsker. Det vil sige, at for første gang i over 30 år er der en legitimt valgt leder i Afghanistan, siger Francesc Vendrell som den primære grund.

Landet har i løbet af de seneste årtier har været udsat for sovjetisk besættelse, lokale militslederes luner og et fundamentalistisk Taliban-styre og som i 2001 blev væltet af den amerikansk ledede koalition. I spidsen for landet er nu Hamid Karzai, der den 9. oktober 2004 blev valgt som landets præsident og afghanerne står nu i starten af genopbygningsfasen. Men når Vendrell taler forhåbningsfuldt om fremtiden, handler det i høj grad også om, at det internationale samfund gør sig gældende. Den internationale ISAF-styrke, der også tæller danske soldater, har hjulpet med at afvæbne omkring 40.000 milittsfolk i løbet af de seneste måneder. ISAF-styrken skal være med til at sikre, at afghanerne kan gå til stemmeurnerne og vælge et parlament. Det sker formentlig i september, ifølge Vendrell, men der skal mere til end valg for at sikre opbygningen af Afghanistan.

- Den største udfordring er at bygge en stat baseret på et upartisk og apolitisk samfundsapparat. Ellers skaber vi et Afghanistan, der er i fremskridt, så længe vi er til stede, men som måske ikke er bæredygtigt, når vi forlader landet igen, siger Francesc Vendrell.

Krigsherrer uden folkelig støtte

Afghanerne bakker ikke op om de stridende krigsherrer og narkobaroner i landet; de ønsker medbestemmelse og personlig frihed, mener Francesc Vendrell og henviser til en interviewundersøgelse, som en uafhængig menneskeretsgruppe har lavet af afghanernes egen holdning til fremtiden.

- Det internationale samfund skal i første omgang lytte til, hvad det afghanske folk vil have, og vi vil snart opdage, at de gerne vil have det samme, som vi efterlyser. De ønsker en redelig regering, at folk, der har begået overtrædelser af menneskerettighederne, ikke kan sidde på magtfulde positioner, et politi der kan beskytte, og et sikkert retssystem, siger Francesc Vendrell.

I øjeblikket øges ISAF-styrken i Afghanistan, og den amerikanske kongres vil hæve militærets budget i landet. Francesc Vendrell mener, at den støtte er vigtig forud for parlamentsvalget.

- Selvfølgelig har det internationale samfund begået fejl i Afghanistan. En af de største har været, at man ikke har troet, man kunne udfordre de lokale krigsherrer, men der er større vilje nu, fordi erfaringen har vist, at deres totale mangel på folkelig støtte gør, at de ikke er så svære at konfrontere, siger Francesc Vendrell.

Det er sammen med det afholdte valg hans anden vigtige grund til optimisme, at præsident Karzai har sat to af de helt centrale krigsherrer fra bestillingen. Det vidner om det mod, der er brug for i fremtiden, fordi det sender et signal til militslederne om, at de ikke er fredede, og fordi det styrker tiltroen i befolkningen, mener Vendrell.

- Betyder det, at parlamentsvalget bliver en succes? Vi ved det ikke, det er mere kompliceret at vælge 150 parlamentsmedlemmer, end det er at vælge en præsident. Og muligheden for, at krigsherrer eller narkobaroner får indflydelse, er større ved dette valg, men vi har seks måneder foran os, og det er positivt, at lande som Danmark har øget deres tilstedeværelse i landet, siger Francesc Vendrell.

Efter *Udviklings* interview med Francesc Vendrell har Hamid Karzai udnævnt den frygtede krigsherre Abdul Rashid Dostam til øverstkommanderende for den afghanske hær 25.000 mand.

Afghanistan får første kvindelige provinsguvernør

Afghanistans præsident, Hamid Karzai, har udnævnt landets første kvindelige provinsguvernør.

Udnævnelsen af den tidligere minister Habiba Surabi til guvernør for Bamiyan-provinsen i den centrale del af landet vurderes som et stort fremskridt for kvinderne i det mandsdominerede samfund.

- Udnævnelsen af Habiba Surabi signalerer præsidentens tro på, at Afghanistans kvinder kan deltage i magtudøvelsen og anvende denne magt til landets bedste, siger regeringens talsmand Jawed Ludin til Ritzaus Bureau./sk

Hjælp nok?

I Aceh-provinsen i Indonesien vader befolkningen i bogstaveligste forstand i nødhjælp i form af brugt tøj. Indsamlingen til tsunamis ofre har overgået alle tidligere

nødhjælpsaktioner. Ifølge FN's organisation for humanitær bistand, OCHA, er der på verdensplan indsamlet syv milliarder dollars eller næsten 40 milliarder kroner til de omtrent fem millioner mennesker, der er blevet direkte berørt af katastrofen. Det giver 8.000 kroner pr. overlevende, og det var nok til, at den britiske hjælpeorganisation Oxfam i slutningen af januar frabad sig mere støtte til sit langsigtede arbejde i området. Frygten for at den store givervilje til tsunamiofrene ville få verden til at helt at overse andre områder med behov for hjælp, er - i hvert fald i Danmark - blevet gjort til skamme. Da Folkekirkens Nødhjælp den 6. marts samlede ind under temaet 'den stille sult' blev raslebøsserne fyldt med 15 millioner kroner, hvilket er ny rekord. /jg

Hiv/aids:

Læger Uden Grænser får lidt ret – Udenrigsministeriet får aldrig fred

Udenrigsministeriets bevilling på 20 millioner kroner fra Folketingets nye hiv/aids-pulje til projekter, der inddrager behandling, hilses velkommen af Læger Uden Grænser. Organisationen ser en ny linie i dansk aids-politik.

Af Poul Kjar

- Det er første gang nogen sinde, at den danske regering giver direkte støtte til behandling af aids-syge i u-landene. Regeringen bryder dermed med mange års politik om kun at støtte forebyggelsesprojekter i aids-bekæmpelsen i Den Tredje Verden, skriver Søren Brix Christensen, formand for den danske afdeling af Læger Uden Grænser i en kronik i Berlingske Tidende den 21. februar 2005.

Anledningen er, at Udenrigsministeriet har bevilget de første 20 millioner kroner til at bekæmpe hiv/aids i udviklingslandene fra den særlige hiv/aids-pulje på 100 millioner kroner, der blev vedtaget af Folketinget i foråret 2004.

Bevillingen er gået til fire ngo-projekter, og to af projekterne integrerer på forskellig vis forebyggelse og medicinsk antiretrovir-behandling. Det er Læger Uden grænser meget tilfredse med. Organisationen har gennem de seneste år kritiseret den danske regering for ikke at satse på behandling med den stadig billigere medicin, som også anvendes i Vesten.

De to bevillinger går til et Røde Kors-projekt i Zimbabwe til udvikling af en hiv/aids-behandlingsmodel i sundhedssystemet i landområderne, hvor der også indgår finansiering af medicin. Og til et Ibis-projekt i Namibia med en helhedsorienteret tilgang til hiv/aids-behandling. Det går ud på at forebygge, pleje og give støtte til hiv-smittede, men der indgår ikke finansiering af medicin.

De to andre projekter, der har fået støtte fra den særlige pulje, er Dansk Etiopier Mission/Dansk Missionsråd, der laver hiv/aids-forebyggelse og omsorg for internt fordrevne mennesker i Liberia, og adventisternes ADRA Danmark, der laver hiv/aids-oplysning gennem radio og tv i Malawi.

Læger Uden Grænser omtaler bevillingen som en ny linie i dansk aids-politik. Anne Christensen fra Udenrigsministeriets Kontor for Humanitær Bistand og Ngo-samarbejde beskriver det således:

- Hensigten med den nye hiv/aids-pulje er at støtte mindre indsatser af innovativ karakter. Det innovative i Røde Kors projektet ligger ikke i behandlingen i sig selv, men i at projektet fokuserer på koblingen mellem forebyggelse og behandling, og søger at udvikle en model for håndtering af medicinsk behandling inden for det eksisterende sundhedssystem i landområder.

Anne Christensen tilføjer, at det ifølge retningslinierne for hiv/aids-puljen ikke er et spørgsmål om 'enten-eller' mellem behandling og forebyggelse.

Det var også konklusionen på aids-konferencen, der blev afholdt i november 2004 af Udenrigsministeriet som en opfølgning på *Copenhagen Consensus*: Ekspertterne sagde ved den lejlighed at:

" Det er vigtigt at koble forebyggelse og behandling, men Danmark skal fortsat fastholde fokus på forebyggelse, da der i mange u-lande er tale om under-finansiering af den sundhedssektor, der er fundamentet både for forebyggelse og behandling af aids".

Læger Uden Grænser og andre, der advokerer for mere behandling, er ikke enige i denne konklusion. Og med den nye bevilling til projekter, der inddrager behandling, har kritikerne fået en lille smule ret. Men ingen tvivl om, at Udenrigsministeriet af den grund ikke får fred.

Dertil skal det tilføjes, at Danmark i flere år har finansieret medicinsk behandling gennem internationale organisationer som den Globale Aids-fond og WHO.

Næste ansøgningsfrist for den særlige hiv/aids-pulje er den 1. september 2005.

Udkastet til den nye handlingsplan for Danmarks internationale indsats mod hiv/aids kan læses på Udenrigsministeriets hjemmeside, der er åben for kommentarer indtil den 29. marts. Udviklingsministeren vil præsentere strategien på et offentligt møde den 5. april.

2005 – Internationalt år for Mikrokreditter

Udvikling sætter spot på mikrokreditter, som kan have stor betydning for chancerne for at komme fattigdommen til livs. Hvis de vel at mærke bliver givet med omtanke.

Landsbysparekassen med de tre hængelåse

Tekst og foto: Bo Simonsen

RUHITA, TANZANIA. 560.000 shilling. Så meget har de 23 medlemmer af spare- og kredittkassen i landsbyen Ruhita sparet op. I danske penge er det omkring 3.400 kr. Det er noget af en formue her på egnen mellem bananpalmer, pjalteklædte børn og en dagløn på nogle få kroner.

Rhoda Jerima er en af landsbysparekassens medlemmer, der siden sparekassen blev dannet i september sidste år, har sparet op, har lånt et større beløb end hun selv kunne skrabe sammen, har investeret - og fået udbytte. Rhoda Jerima sidder sammen med nogle af spareforeningens andre medlemmer rundt om et træbord i et jordklinet hus. Selv om spareforeningens aktiviteter tåler dagens lys, ser foreningens kvinder og mænd helst, at den gråmalede metalkasse med sedler og mønter holdes inden døre. At den grå pengekasse og dens formue ikke kommer i de forkerte hænder, er en af foreningens største bekymringer, og det vedkommer heller ikke resten af landsbyens beboere, hvor mange penge der er sparet op. Kassen er forsynet med tre hængelåse, og de tre nøgler er fordelt mellem sparekassens medlemmer.

Tredobbelt høstudbytte

Rhoda Jerima fortæller om sine investeringer:

- Jeg lånte 15.000 shilling, som jeg brugte til at hyre arbejdere til at arbejde på min jord, så jeg kunne dyrke mere majs og flere bønner. Jeg høstede 100 kilo bønner. Når jeg sælger dem, vil jeg alene for bøunnerne kunne få mere end de 15.000 shilling. Tidligere har jeg kun produceret 30 kilo bønner.

Hun har allerede betalt 11.000 shilling tilbage til sparekassen, og den dag jeg møder Rhoda i det varme hus i Ruhita, betaler hun det resterende beløb tilbage.

Spare- og kredittforeningens medlemmer mødes en gang om ugen, hvor de indbetaler andele af 500 til 1.500 shilling og diskuterer, hvem der skal låne penge. Det er ikke nogen godgørende forening. Godt nok er renten kun fire procent, men kommer medlemmerne for sent til det ugentlige møde, skal de betale en bøde.

Foreningen, der er delt i undergrupper på 4-5 personer, hæfter solidarisk. Det betyder, at hvis én i undergruppen ikke betaler gælden, så hænger resten af gruppen på tilbagebetalingen. Den solidariske hæftelse er blevet anvendt, da en af spareforeningens medlemmer ikke havde betalt, hvad han skyldte efter de aftalte tre måneder.

Jordbrug med hakke

Ruhita ligger langt ude af en jordvej i Kigoma-regionen, der er en af de fattigste egne af Tanzania. Jorden er frugtbar, mangotræerne bugner af frugter i høsttiden, og majs kan få fede kolber, specielt hvis planterne får et par håndfulde ekstra gødning fra kompostbunken. Jordbrug her foregår bogstaveligt talt ved at hakke i jorden - og oftest er det kvinderne, der svinger hakken. Udbyttet giver lige til dagen og vejen, men ikke overskud til at spare ret meget op eller mulighed for at gemme en del af høsten, så den kan sælges, når prisen er bedre.

Så selv om 23 bønders samlede indskud på 3.400 kr. i en metalkasse i Ruhita kan lyde beskedent, kan det være lige det skub, der giver de mere driftige landsbybeboere muligheden for at investere, få et bedre udbytte, spare mere op og investere mere. Enten i øget produktion eller i børnenes fremtid. Da medlemmerne i sparekassen i Ruhita fortæller om deres investeringsprojekter, er det langt fra alt sammen bønner, majs og andet landbrug. Flere af medlemmerne har taget lån til at betale skolepenge for deres børn. En har lånt 103.500 shilling. Halvdelen er brugt til at betale skolepenge. Den

anden halvdel er brugt til at leje arbejdskraft til bønnemarken og købe kokasser til at gøde bananpalmer og ananas.

Tre gange flere bønner

Spare- og kreditforeningen i Ruhita er startet som en del af Danidas støtte til den såkaldte nærområdeindsats i Kigoma-regionen langs Tanganyika-søen. Her bor 150.000 flygtninge fra Burundi og Congo og 30.000 fastboende tanzaniere. Den danske støtte går til aktiviteter såsom håndværksuddannelse, miljøprojekter, sundhed for flygtningene i lejrene, der ligner landsbyer med huse, gader, skoler og en kæmpe indhegnet plads, hvor FN's Verdensfødevarerprogram (WFP) deler majsmel og madolie ud. Men en del af den danske støtte går også til de omliggende landsbyer til eksempelvis jordforbedring med anvendelse af kompost og altså til spare- og kreditforeninger.

Den lokale afdeling af organisationen CARE står for projekterne. En af medarbejderne, Simba, fortæller, at spare- og kreditforeninger startede i to landsbyer. Da det så ud til at gå godt, blev der dannet yderligere grupper, og nu er der 16 foreninger med en samlet kapital på 11 millioner shilling. Som en del af projektet får gruppens medlemmer træning i blandt andet regnskabsførelse. De skal selv betale for den grå pengekasse, tre hængelåse med nøgler og en regnskabsbog.

Hidtil er 43 procent af gruppernes udlån anvendt til investeringer i landbrug, fortæller Simba. De øvrige lån er gået til, hvad der er rubriceret under betegnelsen 'business' og kun en enkelt procent til indkøb af mad. Det sidste tager Simba som et udtryk for, at spareforeningens medlemmer er selvforsynende.

Der er mange hvis'er i spare- og kreditforeningens fremtid og overlevelse i Ruhita. Hvis nu den grå pengekasse bliver stjålet. Hvis det igen bliver tørke som for to år siden. Hvis uvanen med dårlige betalere breder sig. Hvis foreningens medlemmer kommer op at toppes...

Men foreløbig er foreningen på mikroniveau i fællesskab ved at løse ét af de helt store problemer for småbønder i Tanzania: Adgang til kredit. Og der er indkøbt kokasser til bananpalmerne, og Rhoda Jerima med sit mindste barn hængende ved brystet, har høstet tre gange flere bønner, end hun plejer.

DE SMÅ KREDITTER HAR VOKSEVÆRK

Mikrofinansiering bliver mere og mere populært. Også Danida rider med på bølgen.

Af Sine Schack Vestergaard

Selvom han kun var minister for udviklingsbistand i et halvt år, nåede Bertel Haarder at rykke de fattigstes adgang til finansielle produkter op i toppen af den bistandspolitiske dagsorden. Også under den nye udviklingsminister Ulla Tørnæs vil mikrofinansiering være blandt Danidas vigtigste prioriteter. Danida placerer sig dermed i slipstrømmen af en international trend, der de seneste år har gjort mikrofinansiering så populært, at FN har udnævnt 2005 til Internationalt år for Mikrokreditter.

En af praktikerne på området er bistandskonsulent i Danida Morten Elkjær. Ifølge ham er der to indlysende grunde til, at mikrofinansiering nyder så stor opmærksomhed:

- Med den øgede fokus, der er på den private sektor, er det gået op for mange flere, at den finansielle sektor er vigtig, og at man rent faktisk også godt kan tjene penge på at sælge finansielle produkter til de fattige, siger han.

- Det andet er, at man logisk kan se en forbindelse mellem mikrofinansiering og FN's 2015 Mål. For eksempel ved at give lån til en kvinde, der kan udvide sin forretning og dermed få råd til sin søns malariabehandling og datterens skolegang.

Vanskeligt at kradse pengene ind

Det øgede fokus har fået Danida til at gennemgå sine aktiviteter inden for mikrofinansiering. Omkring 25 mindre og større aktiviteter, der økonomisk beløber sig til næsten 385 millioner kroner, bliver gået efter i sømmene for at se, om de lever op til de principper for mikrofinansiering, der er vedtaget internationalt. De foreløbige resultater af gennemgangen peger på, at der er muligheder for forbedring. For eksempel er det ikke alle steder, at ordningerne løber rundt økonomisk. Det er ellers et af hovedprincipperne bag ideen. For at de lokale institutioner på længere sigt kan blive uafhængige af donorerne, er det vigtigt, at lån bliver betalt tilbage, og at der er overskud. Men selvom det er et hovedprincip, er det ikke så enkelt at leve op til. Til det siger Morten Elkjær:

- Det er et broget billede. Mange steder er der en høj tilbagebetalingsrate på 95 procent eller mere, men der er også nogle, der er betydeligt lavere. Når man giver små lån, skal man administrere flere lån, og det giver højere omkostninger. I de fattigste lande, hvor Danida arbejder, er der behov for støtte i længere tid, før man kan regne med at mikrofinansiere en overskudsforretning, forklarer Morten Elkjær.

Han understreger, at det er vigtigt, at man husker at forholde sig nuanceret til hver eneste konkrete situation. Der vil typisk være behov for en anden type støtte til mikrofinansiering i Kosovo end i Tanzania.

- Øget fokus behøver ikke nødvendigvis kun at betyde flere penge. Det kan også betyde, at den bistand, vi yder, bliver mere effektiv. Det er et af formålene med gennemgangen af støtten til mikrofinansiering at undersøge, om vi kan få mere udvikling for pengene, slutter Morten Elkjær.

Sine Schack Vestergaard er journalistpraktikant i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed. sinves@um.dk

I alt bruger Danida i år knap 385 millioner kroner på mikrofinansiering, der går til aktiviteter i Bangladesh, Benin, Bolivia, Burkina Faso, Ghana, Kenya, Mozambique, Nicaragua, Niger, Tanzania, Uganda og Vietnam. Projekterne inkluderer både mikrokreditter og andre finansielle ydelser som opsparingskonti og forsikring. Derudover bidrager Danida til den internationale donorsammenslutning for mikrofinansiering, CGAP. Fremover vil Danida også støtte mikrofinansiering i Kosovo.

Problemet er ikke mangel på penge

Af Bo Simonsen

I Kenya hænder det, at banken kommer kørende i en firehjulstrukket bil.

Når mobil-banken kører ind i landsbyen, er det vigtigste bank-udstyr en computer og en trådløs internetforbindelse til pengeinstituttets hovedsæde i hovedstaden Nairobi.

Henne ved bilen og den solenergidrevne computer kan landsbyens beboere få oplyst, hvor mange penge, der står på deres konto. De kan ansøge om lån til at købe en ko eller betale lånte penge tilbage. Hvis de skulle have en fjern fætter, der er bosat i Danmark, kan de få sendt penge fra slægtningen.

Den mobile bank er ikke nogen gavebod. Det er en forretning. Lån betales tilbage med rente, og det koster at få sendt penge fra sin fætter. Men det koster langt mindre, end hvis man skulle tage lån hos den lokale lånehaj, hvor renten kan være både 50 og 100 procent, og virksomheder, der lever af at overføre penge fra ét land til et andet, tager sig også rigeligt betalt.

Ikke et vidundermiddel

Den mobile bank i Kenya er blot ét eksempel blandt tusinder på mikrofinansiering. Eksempler der kan hentes fra Afrika, fra Asien og Latinamerika, men også fra Mellemøsten og Balkan. Det fortæller Natasa Goronja. Hun arbejder i den Washington-baserede organisationen CGAP, der er et samarbejde mellem 29 donororganisationer. Natasia Goronja er omrejsende i mikrofinansiering, og et af hendes hovedbudskaber er, at den vare, hun tager rundt og reklamerer for, ikke er verdens frelse:

- Mikrofinansiering kan være en rigtig, rigtig god ide, og er det mange gange. Men det er blot ét blandt en række andre redskaber til at give fattige mennesker flere muligheder. Lige efter tsunamien i Sydøstasien fik nogen den fikse ide, at det var bedst at give de overlevende flodbølgefre lån, som skulle betales tilbage. Herre Jemini! Disse mennesker havde mistet alt. De skulle ikke have lån. De skulle have nødhjælp, blikplader, søm og tømmer.

Lidt for trendy

Årligt bruger donorer et sted mellem 800 millioner og en milliard dollars globalt til at støtte forskellige aktiviteter inden for mikrofinansiering. Latinamerika har anslået 13 millioner kunder til mikrofinansiering. Afrika syd for Sahara har 25 millioner kunder, Nordafrika og Mellemøsten har 48 millioner. Rusland og Balkan 17 millioner og Asien anslået over en halv milliard kunder til de forskellige finansielle serviceydelser, der er samlet under den fælles hat 'mikrofinansiereing'. Det er med andre ord både geografisk og pengemæssigt en ret omfattende aktivitet - og en aktivitet i hastig vækst, ifølge Natasia Goronja. Hun forklarer - måske lidt overraskende - at problemet ikke er mangel på penge. Den store udfordring er, hvordan den lille milliard dollars bliver fordelt og brugt. Ingen har et samlet overblik over, hvor mange institutioner, der formidler

mikrofinansiering, men bare i ét land, Kenya, er der over 4.500 mikrofinansieringsinstitutioner.

- Mikrofinansiering er de seneste år blevet sexy. Det virker som om, alle vil have mikrofinansiering ind i snart sagt hvilket som helst projekt, men ikke tager den professionelle rådgivning alvorlig.

Og hermed er Natasia Goronja nået til en anden af sine mikrofinansielle kæpheste:

- Overlad forvaltningen af kreditterne til finansielle institutioner, ikke til nok så velmenende donorer, der lige skal have en komponent med mikrofinansiering med i et fire-årigt udviklingsprojekt. Hvad så når de fire år er gået, og agronomen, der har bygget et kreditvindue ind i 'sit' landbrugsprojekt, rejser hjem?

MIKROFINANSIERING

Mikrofinansiering er hjælp til at låne penge til fattige mennesker, der vil have meget svært ved at blive fundet kreditværdige i en almindelig bank. Det kan være fordi de er fattige, fordi de ikke har det rigtige tøj til at gå i banken i, fordi de er kvinder i et samfund, hvor mænd tager sig af pengesager, fordi de er kasteløse, eller fordi de ikke kan læse og skrive.

Mikrofinansiering kan enten formidles af en bank, en privat organisation eller et kooperativ, der hjælper fattige med opsparingsmuligheder, lån og pengeoverførsler.

SEKS ERFARINGER MED MIKROFINANSIERING

1) Fattige har brug for og er villige til at betale for en vifte af finansielle ydelser (kreditter, opsparing, overførsel af penge, forsikringer).

2) Fattige mennesker, selv meget fattige, sparer op. Det kan være penge under madrassen, eller i form af dyr eller smykker.

3) Finansielle ydelser skal gives med udgangspunkt i kundernes behov - ikke hvad donorerne kan tilbyde.

4) Lokale finansielle institutioner og ikke donorer er bedst til at forstå kundernes behov og har den daglige kontakt med dem.

5) Mikrokreditter er ikke svaret på alle behov for udvikling. Gavebistand og nødhjælp kan være fornuftig og nødvendig bistand.

6) Adgang til kreditter styrker ikke mindst kvinderne. Der er en sammenhæng mellem mikrokreditter og et bedre liv med bedre adgang til rent vand, bedre uddannelse for børnene, flere piger i skolerne.

(Kilde: Building Inclusive Financial Systems. Donor Guidelines on Good Practice in Microfinance, CGAP, December 2004.)

INVESTER DIN OPSPARING I LÅN TIL FATTIGE

To andelskasser i Danmark, *Oikos* og *Merkur* tilbyder mikrokreditter til folk i verdens fattige lande:

Oikos fungerer ud fra det princip, at kunderne kan fravælge renter af deres opsparing. De rentefri penge, som *Oikos* derved får at arbejde med, sættes i en pulje, der gennem internationale ngo'er investeres i mikrofinansiering i Den Tredje Verden.

Merkur Andelskasse har netop lanceret en ny type konto, der skal give fattige producenter i u-landene adgang til finansiering til lave renter og med lave administrationsgebyrer, så de kan producere eksportvarer.

www.oikos.dk www.merkurbank.dk

/ssv

2005 ER MIKROKREDITÅR

Det Internationale år for Mikrokreditter føjer sig til en i forvejen lang og yderst forskelligartet liste af FN-udnævnte år. Det første FN-år var Flygtningeåret i 1959, og siden har i alt 42 emner, persongrupper, fænomener og fromme ønsker haft æren af at få et år i sit navn. Frivillige, fred, fattigdomsbekæmpelse og tolerance hører til de nyere, men også det olympiske ideal, kommunikation, børn og kvinder har været temaer for år.

Mikrokredittens forkæmpere skal dog ikke forvente, at lykken er gjort ved at få sit eget år. 1998 var internationalt hav-år, men ifølge professor i marinebiologi ved Københavns Universitet, Tom Fenchel, har det ikke sat nogen spor i havforskningen.

- Vi holdt nogle møder, og vores publikumsakvarium havde et arrangement, men det har ikke givet fem flade øre til forskning, siger han.

Når FN udpeger et år, følger der ikke automatisk en pose penge med. Idéen er, at nationale regeringer, fonde og andre skal blive opmærksomme på et tema og dermed støtte mere.

De handicappede havde deres FN-år i 1981, og ifølge formand for Dansk Handicapforbund, Jan Jørgensen, var gevinsten primært øget opmærksomhed.

- Vi bliver mere hørt i den periode, hvor der er handicap-år eller handicap-dage, siger han. Konkret betød handicap-året, at Danmark tilsluttede sig FN's standardregler for tilgængelighed for handicappede.

Nu er det så mikrokreditternes tur til at prøve lykken som FN-år i 2005. De må dog dele æren med fysik, ørkenspredning og idræt, emner der også er udset til at få FN's opmærksomhed i år. /ssv

Gør bistanden folkelig

Efter at have været en tur gennem mediemøllen er den nye udviklingsminister landet på benene. Ulla Tørnæs er nu parat til at gå i krig med et helt nyt arbejdsområde – præget af et fremmed mandarinsprog.

Af Kjar og Kati 'c

- Har du haft tid til at overveje dine visioner for jobbet som Udviklingsminister?
- Først og fremmest er jeg utrolig glad for, at udviklingsbistanden ifølge regeringsgrundlaget nu ikke kan komme under 0,8 procent. Det står mejslet i granit lige som skattestoppet. Det kan sætte en stopper for taldiskussionen, og det er et udtryk for, at regeringen prioriterer området højt. Det er også et udtryk for en opprioritering, at området nu igen har fået sin egen minister.

- Hvad betyder det, at den multilaterale udviklingsbistand ifølge det nye regeringsgrundlag skal underkastes et kritisk eftersyn?

- Vi har sat en analyse i gang af den multilaterale bistand, som jeg nu afventer. Det er sket ud fra den betragtning, at vi har et mål om at få mest mulig bistand for pengene.

- Men det ligger i kortene, at man skal skære i den multilaterale bistand?

- Det er der ikke taget stilling til, men det er klart, at man laver en analyse for at blive klogere. Og hvis det viser sig, at vi kan bruge nogle af pengene bedre i den bilaterale bistand, så bruger vi den viden til at flytte rundt på nogle af bevillingerne.

- Regeringsgrundlaget omtaler, at miljøbistanden skal sættes i vejret - efter at området er blevet kraftigt beskåret. Hvorfor?

- Regeringen har gennemført besparelser og omlægning af miljøbistanden, og nu får området et løft. Vi står over for nogle store globale miljøproblemer, og det er vigtigt, at vi sammentænker udviklingsbistand og miljø.

- Du sammenligner den nye bistandsprocent med skattestoppet, som får kolossal offentlig interesse. Men hvad bliver der af offentlighedens interesse for u-landsbistanden?

- Det er et rigtigt godt spørgsmål. 12,5 milliarder kroner (den danske udviklingsbistand i 2005, red.) er en rigtig stor post på Finansloven, som fortjener at blive diskuteret mere, end det er tilfældet. For mig handler det om at gøre udviklingsbistanden mere folkelig. Støtten til ofrene efter flodbølgen i Sydøstasien viste, at der er stor velvilje til at hjælpe folk i nød og til genopbygning af de berørte lande. Men debatten af den langsigtede udviklingsbistand finder ofte sted i lukkede forsamlinger og i en terminologi, der kan være meget svær for den almindelige dansker at forstå og dermed forholde sig til. Det er ikke de udviklingspolitiske spørgsmål, der trænger sig på, når jeg er ude i forsamlingshusene. Men det vil jeg godt være med til at lave om på. En folkeliggørelse er en stor ambition. Når det lykkes, så vil holdningen og dermed hele legitimeringen af bistanden også ændre sig.

- En række regeringsinitiativer har skabt en del offentlighed - eksempelvis Det Arabiske Initiativ. Er det den rigtige vej at gå, at gribe fat i nogle udenrigs- og sikkerhedspolitiske emner, der er oppe i tiden?

- Ja. Det er en måde at sætte udviklingsbistanden ind i en større, men også mere konkret politisk sammenhæng og dermed gøre den mere forståelig for den enkelte. Det Arabiske Initiativ har et mål og en pointe, som står meget klart for mange mennesker, og som de fleste kan forholde sig til.

- Men risikoen er vel, at man kan glemme det lange, seje træk i Afrika?
- Kunsten bliver at forene de to ting. Men kunsten bliver også at synliggøre, at det gør en forskel, at Danida er i Tete-provinsen i Mozambique, hvor jeg selv har været som medlem af Udenrigsudvalget, og hvor jeg har set vandprojekter, der virkelig gjorde en forskel.

- Men hvorfor skal pengene til Det Arabiske Initiativ tages fra u-landsbistanden?
- Der er én kasse og længere er den ikke - midlerne er ikke ubegrænsede ligegyldigt om man sidder her eller i Undervisningsministeriet. Det er et forhold, som vi alle må agere ud fra. Det er udtryk for en politisk prioritering, og jeg mener, at det er rigtigt at prioritere nogle af de mere synlige initiativer, og samtidig skal jeg forsøge at gøre de langsigtede programmer i Afrika mere synlige.

- Hvad lægger du vægt på, når vi taler folkelig forankring i forhold til u-landsorganisationerne?

- Jeg mener, at det var rigtigt at løfte en pegefinger over for ngo'erne, og jeg har forstået, at de også har taget medlemshvervningen meget seriøst. Så der er ikke nye krav på vej. Som medlem af et politisk parti mener jeg, at man er nødt til at have en legitimitet, men medlemmer behøver ikke være den eneste målestok. Synlighed kan også finde sted, selvom man ikke har mange medlemmer. Men det ser da pæneste ud, hvis man har en medlemskare, som man agerer på vegne af.

- Danida og u-landsorganisationerne har historisk set gjort et stort stykke arbejde for at skabe folkelig forankring i forhold til u-landene. Men har man ikke duplikeret og kopieret de samme historier og billeder fra u-landene og dermed gjort sig medskyldig i den ringe offentlige interesse?

- Formidling og synlighed spiller en væsentlig rolle. Det, at jeg har udvikling som et eneområde i modsætning til mine forgængere, Bertel Haarder og Per Stig Møller, giver nogle andre muligheder. Der skal arbejdes med opskriften på at skabe mere synlighed. Jeg har ikke umiddelbart nogen løsning her og nu, men lad os tales ved om et par uger...

- Kan du bruge nogle af dine erfaringer fra Undervisningsministeriet i u-landsspørgsmål?
- I min tid i Undervisningsministeriet var jeg meget opmærksom på, hvilken rolle uddannelse kan spille i udviklingssammenhænge, og i UNESCO-regi har jeg deltaget i konferencer om dette tema. Det handler om den banale betragtning, at uddannelse kan være vejen til at skabe bedre livsvilkår for den enkelte. Det er også noget regeringen fra starten har været opmærksom på.

- Hvad er dit ideologiske udgangspunkt, når du trækker i arbejdstøjet som udviklingsminister?

- Som liberal er jeg varm tilhænger af globalisering og liberalisering af verdenshandlen. Jeg tror på, at vi gennem økonomisk vækst kan skabe bedre betingelser for at bekæmpe fattigdom i den tredje verden - kombineret med udviklingsbistand og støtte til demokratiske institutioner, menneskerettigheder etc. Jeg har i den forbindelse noteret mig, at der skal laves en ny erhvervsstrategi, og vi skal se meget nøje på, hvad der er af muligheder i privatsektoren i vores samarbejdslande.

- Hvad mener du om spørgsmålet om udflytning af danske arbejdspladser til udviklingslandene, og til lande som vi støtter med dansk udviklingsbistand?

- Det er en utrolig svær diskussion. Vi hverken kan eller skal stoppe globaliseringen. Vi skal være opmærksomme på udfordringerne, og vi skal blive bedre til at efteruddanne de ufaglærte arbejdere, der mister deres jobs herhjemme. Regeringen har nedsat et Globaliseringsråd, og det er et udtryk for, at vi er meget opmærksomme på disse udfordringer. Spørgsmålet om vi skal blive ved med at yde bistand til de lande, der overtager vores egne arbejdspladser, er jo ikke relevant i forhold til ret mange af Danidas samarbejdslande. Men vi skal under alle omstændigheder støtte disse lande i en periode, indtil de kan klare sig selv.

- Hvad har overrasket dig mest her i dine første dage som Udviklingsminister?

- Det indforståede sprogbrug, de mange forkortelser og målsætninger. Det er et ekspert-teknokrat-sprogbrug, men det kan måske ikke være anderledes her i huset.

BLÅ BOG

Født 4. sept. 1962 i Esbjerg, datter af fiskeskipper og fhv. landbrugsminister Laurits Tørnæs og direktør Katty Tørnæs.

Nysproglig student fra Esbjerg Statsskole 1981. Gymnasieskoleophold i Chambéry, Frankrig, 1981-82. Odense Universitet 1982-84. Universitetsophold i Chambéry, Frankrig, 1984-85. Handelshøjskolen i København 1985-88. Københavns Universitet fra 1991.

Ansæt i sekretariatet for Venstres Folketingsgruppe 1986-94.

Medlem af Folketinget fra 1994 (Ribe Amtskreds).

Medlem af bestyrelsen og forretningsudvalget for Venstre i Østre Storkreds 1988-91.

Landsformand for Danmarks Liberale Studerende 1988-90. Vicepræsident i The International Federation of Liberal and Radical Youth 1989-93. Medlem af folketingsgruppens bestyrelse fra 1994 og af Venstres hovedbestyrelse fra 1998. Politisk ordfører fra 1998. Undervisningsminister fra november 2001 til februar 2005.

Udviklingsminister fra 18. februar 2005.

FORGÆNGERNE

Danmarks udviklingsministre gennem tiderne.

Lise Østergaard (S) 1977-80. (Minister uden portefølje med særligt henblik på udenrigspolitiske spørgsmål)

Helle Degn (S) 1993-1994.

Poul Nielson (S) 1994-1999.

Jan Trøjborg (S) 1999-2000.

Anita Bay Bundegaard (R)
2000-2001.

Bertel Haarder (V) 2004-2005.

U-LANDE OG INDVANDRERE - ÉN ELLER TO MINISTERPOSTER?

Skilt, samlet og skilt igen

Godt et halvt år efter at Anders Fogh Rasmussen besluttede at kombinere stillingen som udviklingsminister og integrationsminister, er de to områder splittet op igen. Det handler mere om at tilgodese ministre end om udviklingspolitikken, mener Jann Sjursen, der dog hilser det velkomment, at samarbejdet med u-landene nu igen har fået sin egen minister.

Af Julie Grothen

- Vi kan hjælpe 100 gange så meget, hvis vi bruger pengene i Den Tredje Verden. Det er hundesvært, men hvis vi gør det rigtigt, får vi mere for pengene.

Sådan sagde Bertel Haarder til Politiken 3. august 2004, efter at han var blevet udnævnt til udviklingsminister oven i posten som integrationsminister. Ministerierne skulle arbejde sammen, og særligt nærområdeindsatsen skulle i fokus.

Den soleklare pointe var, at udviklingspolitik og flygtninge er del af det samme spil, og derfor fik dobbeltministeren begge brikker at rykke med. Men da Anders Fogh Rasmussen viste sin nye regering frem den 18. februar 2005, var den ene ministerpost igen blevet delt i to.

I regeringens støtteparti Dansk Folkeparti er man kede af den hurtige exit for 'dobbeltministeriet', som man opfattede som en god mulighed for at sammenkæde hjemsendelser af flygtninge, nærområdeindsats og bistandskroner.

- Hvis man mente noget med at lægge ministerierne sammen, kan jeg ikke forstå, hvorfor man allerede splitter dem igen. Jeg kan kun forestille mig, at det har været gjort for at sikre Ulla Tørnæs en ministerpost. I Dansk Folkeparti mener vi, at Bertel Haarder havde en arbejdsevne, der gjorde, at han kunne håndtere de to ministerier, og vi synes, det er

et tilbageskridt, at to ret uprøvede ministre skal håndtere de to områder, siger Peter Skaarup.

Et plaster på såret

Heller ikke den tidlige formand for Kristendemokraterne, Jann Sjørnsen, tror, at det var den politiske dagsorden, der afgjorde udviklingsministeriets skæbne ved de to seneste ministerrokader.

- Udviklingsbistanden er jo regeringens stedbarn. I 2004 skulle Bertel Haarder have et plaster på såret, efter han ikke var blevet EU-kommissær, og denne gang skulle Ulla Tørnæs have en ministerpost, efter at være blevet degraderet fra posten som undervisningsminister, siger Jann Sjørnsen.

- På bundlinjen bliver udviklingsministerposten brugt som en brik i spillet, og det er en af de sidste, der bliver placeret, hvilket er dybt beklageligt, siger Jann Sjørnsen, der frem til valget var formand for Folketingets Udenrigsudvalg.

Han er dog tilfreds med, at udviklingsområdet nu har fået sin egen minister. Jann Sjørnsen mener, at Bertel Haarder i dobbeltrollen fik blandet områderne uheldigt sammen ved at fokusere overdrevent på nærområdeindsatsen.

- Principielt bør der være en selvstændig minister, hvis Danmark vil følge bistanden til dørs og gøre sin røst gældende internationalt for at kunne fremme udvikling globalt. Vi skal bruge de muskler, vi har at spille med, fordi vi er en stor donor, men det har den nuværende regering tabt på gulvet, siger Jann Sjørnsen.

Positivt potentiale

Den radikale Christian Friis Bach, der netop er blevet international chef i Folkekirkens Nødhjælp, er også godt tilfreds med, at udviklingsbistanden nu har sin egen minister. Men han ser alligevel et positivt potentiale i tanken om et dobbeltministerium.

- Det handler om rationalet. Baggrunden for regeringens sammenblanding var ubehagelig, det var pointen om, at udviklingsbistanden skulle bruges til at sende flygtninge hjem. Oplægget var altså negativt, men mulighederne kunne være positive, hvis man i stedet fokuserede på at undgå, at folk overhovedet er på flugt, siger Christian Friis Bach.

DOKUMENTATION

Nye mål

Regeringsgrundlaget 'Nye mål' blev fremlagt kort efter Folketingsvalget. Papiret indeholder en række tiltag, der handler om Danmarks internationale engagement. Udvikling bringer her et resumé af afsnittet '*Danmark i en mere fri og retfærdig verden.*'

Danmark skal fortsat være blandt de lande, der yder mest og bedst udviklingsbistand. Regeringen vil derfor fastholde det nuværende bevillingsniveau for udviklingsbistanden gennem en årlig pris- og lønregulering. Regeringen vil samtidig sikre, at Danmark ikke kommer under 0,8 procent af BNI i udviklingsbistand i de kommende år.

Regeringen vil med et nyt samlet initiativ styrke Danmarks internationale indsats for at fremme frihed, demokrati og menneskerettigheder. Det betyder en oprustning af indsatsen i FN med en forstærket menneskerettighedsenhed i Udenrigsministeriet og flere midler til indsatsen i Ukraine, Kaukasus og Rusland inden for rammerne af Naboskabsprogrammet.

Danmarks bidrag til de multilaterale udviklingsorganisationer bør forholdsmæssigt bringes på niveau med ligesindede landes. Regeringen vil derfor underkaste Danmarks bidrag til de internationale organisationer (FN med flere) et kritisk eftersyn for at vurdere, hvor vi kan få mere udvikling for pengene.

Fri handel over grænserne på lige vilkår er den bedste hjælp, vi kan give de fattigste udviklingslande. Regeringen vil i verdenshandelsorganisationen (WTO) arbejde for, at verdenshandlen, herunder handlen med landbrugsvarer, liberaliseres til gavn for de mindst udviklede lande samtidig med, at de nye vækstøkonomier påtager sig deres ansvar og naturlige forpligtigelser.

For at styrke befolkningens og Folketingets indsigt og indflydelse i forhold til fordelingen af udviklingsbistanden vil regeringen indføre et nyt og mere gennemskueligt økonomisk styringssystem (tilsagnsbudgettering).

Udviklingspolitikken skal fordeles ud fra vore grundlæggende værdier og i nøje sammenhæng med den øvrige udenrigs- og sikkerhedspolitik. Fire hovedområder vil blive opprioriteret:

- Nærområdepolitikken, der sigter mod at forbedre levevilkårene for både fordrevne og lokalbefolkninger.
- Miljøbistanden skal forøges.
- Støtten til Afrika skal udbygges, og Danmark er parat til at bidrage militært og økonomisk til FN's fredsbevarende indsats i Sudan og andre steder i Afrika.
- Regeringen vil videreføre indsatsen for at hjælpe de hårdest ramte områder efter flodbølgen i Sydøstasien, og er rede til at tilføre udviklingsbistanden nye midler i årets løb, hvis der opstår behov for yderligere indsatser."

Udvikling sætter på denne og de følgende sider fokus på nogle af tiltagene i Regeringsgrundlaget: Den nye bistandsprocent, det kritiske syn på den multilaterale bistand, det styrkede fokus på de globale miljøproblemer samt på indsatsen i Ukraine, Kaukasus og Rusland inden for rammerne af Naboskabsprogrammet. /pk

PROGNOSE

Udviklingsbistanden vil stige

Med en ny bistandsprocent på 0,8 vil Danmarks bistand til u-landene om få år begynde at stige, hvis de positive prognoser for dansk økonomi holder stik.

Af Poul Kjar

Ifølge regeringsgrundlaget 'Nye Mål' må Danmarks udviklingsbistand ikke komme under 0,8 procent af bruttonationalindkomsten i de kommende år.

Det bringer ikke alene klarhed over, hvor meget Danmark kan bruge på udviklingsbistand i årene fremover. Det betyder også, at bevillingerne til u-landene begynder at stige, hvis Finansministeriets fremskrivninger af den økonomiske udvikling holder stik.

I 2004 udgjorde udviklingsbistanden 0,84 procent af BNI (der er tale om Finansministeriets skøn for BNI i 2004, som endnu ikke foreligger endeligt), og det svarer til cirka 12,1 milliarder kroner:

VK-regeringen har hidtil alene ladet bevillingerne til u-landene stige i takt med lønninger og priser. Var den politik fortsat, ville bistanden med den nuværende løn- og prisstigning være steget til 13,3 milliarder kroner i 2009, men da BNI stiger hurtigere end lønninger og priser, ville det samtidig have betydet et fald i bistandsprocenten til 0,76 procent.

Med regeringens nye bistandsprocent på 0,8 procent vil bistanden med den nuværende økonomiske udvikling derimod stige til 14,2 milliarder kroner i 2009 (se kurven herunder).

Hele regnestykket er baseret på Finansministeriets skønmæssige fremskrivning af BNI og er dermed belagt med den usikkerhed, der ligger i at spå om fremtiden.

Derudover skal det også bemærkes, at regeringsgrundlaget taler om, at udviklingsbistanden ikke må komme under 0,8 procent i de kommende år - en formulering der åbner op for, at bistandsprocenten kan blive reguleret efter et par år.

Og så ikke et ord mere om tal!

Udviklingsbistand til Europa

Regeringens øgede støtte til Rusland, Ukraine og Kaukasus indgår i Udenrigsministeriets Naboskabsprogram - sammen med lande som Tyrkiet og Kroatien, der er modtagere af dansk udviklingsbistand.

Af Poul Kjar

Regeringsgrundlaget 'Nye Mål' omtaler nye midler til indsatser i Ukraine, Rusland og til landene i Kaukasus, som er en del af EU's naboskabsområde.

Men hvad har det med dansk udviklingsbistand at gøre?

En hel del.

Støtten til landene i øst indgår i Udenrigsministeriets Naboskabsprogram (under Danida), der blev lanceret af regeringen i den udenrigspolitiske redegørelse *En Verden til Forskel* fra 2003.

Den overordnede målsætning er at forhindre nye skillelinier og modsætningsforhold mellem et nyt og større EU og resten af Europa. Det sker gennem programmer i Balkan-

landene, Rumænien, Bulgarien, de russiske østersøregioner, Belarus (Hviderusland), Ukraine, Moldova, Kaukasus samt Tyrkiet.

Det vil nok overraske nogle, at Danmark bruger udviklingsbistand til at støtte lande som Tyrkiet og Kroatien, der er henholdsvis kandidatland og ansøger til EU. Men det er ikke fattigdomsorienteringen, der ligger bag indsatsen i Naboskabsprogrammet - derimod en udenrigs- og sikkerhedspolitisk dagsorden.

Og ifølge de vestlige landes internationale samarbejdsorganisation OECD's kriterier for udviklingsbistand indregnes støtte til lande som Tyrkiet og Kroatien i bistandsprocenten, så længe landene har en årlig bruttonationalindkomst (BNI) pr. indbygger på under 9.200 dollars.

Eksempelvis er Tyrkiets BNI på 3.100 dollars (2003), mens Danmarks BNI ligger på 32.500 dollars. Det fattigste land i Naboskabsprogrammet, Moldova, har en BNI på 460 dollars (2003) - og nærmer sig dermed et ægte afrikansk u-land som Kenya med en BNI på 360 dollars (2002).

Det er ikke alle landene i Naboskabsprogrammet, der er fattige nok til, at bevillingerne indgår i Danmarks officielle udviklingsbistand på 0,84 (2004) af BNI. Det gælder lande som Rusland, Ukraine, Belarus, Bulgarien og Rumænien. Alligevel administreres støtten af Danida, men pengene trækkes på en anden konto i Finansministeriet.

Altså et rent administrativt spørgsmål, der kompliceres i forbindelse med Naboskabsprogrammets regionale programmer, hvor nogle lande er fattige nok til, at bevillingerne indgår som en del af u-landsbistanden - mens andre lande ryger over den fastsatte grænse for, hvad der kan indregnes i u-landsbistanden.

Danida-mainstreaming

- Det, at naboskabsprogrammet er lagt ind under Danida, betyder, at støtten følger Danidas procedurer for udviklingsbistand - og således er den tidligere Øststøtte gået fra at være enkeltstående projekter i forskellige ministerier til sammenhængende programmer, siger kontorchef Anne-Marie Esper Larsen fra Naboskabskontoret.

Kontoret er i gang med forberedelserne til 10 større programmer inden for blandt andet økonomisk udvikling (de russiske regioner Kaliningrad og Pskov), hvor indsatsen skal fremme områdernes stabilisering og økonomiske integration i Østersøområdet.

Der er nye nærområdeindsatser på vej blandt andet i det vestlige Kaukasus og på Balkan, der kan medvirke til reintegration af flygtninge og interne fordrevne - og modvirke fornyet migration.

- Vi er også ved at forberede et program om handel med kvinder, der handler om forebyggelse og beskyttelse af kvinder, og her trækker vi også på Danidas Bistandsfaglige Tjeneste, fortæller Anne-Marie Esper Larsen.

Ifølge kontorchefen er der ikke tale om sektorprogrammer på lige fod med Danidas indsats i samarbejdslandene i Afrika, Asien og Latinamerika, og bevillingerne skal heller ikke tiltrædes af Danidas Styrelse. Men planlægning og implementering med danske og lokale samarbejdspartnere og -institutioner følger i det store hele den gængse måde at lave udviklingsbistand på.

Naboskabsprogrammet har under Udenrigsministeriet 730 millioner kroner til rådighed i perioden 2004-2007. Og derudover kommer nu de ekstra midler, som der ifølge regeringsgrundlaget skal tilføres Ukraine, Kaukasus og Rusland.

Men hvorfor lige disse tre lande?

Balkan har gjort opmærksom på sig selv

Seniorforsker Lars P. Poulsen-Hansen fra Institut for Internationale Studier (DIIS) siger:

- Det er indlysende, at vi skal støtte Ukraine og belønne landet for, at de har gennemført en fredelig revolution. Rusland er den største spiller i vores nærområde, og der har civilsamfundet virkelig brug for støtte. Og hvis ikke der er orden i Kaukasus, så er der meget, der går galt.

Lars P. Poulsen-Hansen uddyber, at EU's nye fremtidige naboer, de kaukasiske lande Georgien, Azerbajdjan og Armenien, spiller en meget vigtig rolle i forhold til at levere olie og gas fra Det Kaspiske Hav, der skal transporteres gennem Tyrkiet og op til Middelhavet og EU-landene.

- At dømme efter det danske Naboskabsprograms hidtidige øremærkning af bevillingerne, så bekymrer vi os mere om vores naboer på Balkan end om landene i Øst. Det vestlige Balkan har jo virkelig formålet at gøre opmærksom på sig selv i form af voldsomme konflikter. I modsætning til de tidligere Sovjetrepublikker, hvor et land som Ukraine lige indtil for nyligt har levet en meget stille tilværelse, siger Lars P. Poulsen-Hansen, der er aktuell med bogudgivelsen *Ingen har fred længere, end hans nabo vil - EU's nye naboer mod Øst*.

Under Naboskabsprogrammets samlede ramme afsættes i alt 455 millioner kroner til indsatsen på det vestlige Balkan, koncentreret om Bosnien-Herzegovina, Serbien og Kosovo. Også Kroatien er med i denne pulje. Bevillingerne til Rusland, Ukraine, Moldova og Kaukasus er i alt på 200 millioner kroner.

De relativt store bevillinger til Balkan skal ifølge Udenrigsministeriets strategiske ramme for Naboskabsprogrammet ses i lyset af, at landene har bevæget sig fra post-konflikt samfund til spirende demokratier, men at "der i flertallet af landene udestår en række væsentlige udfordringer knyttet til gennemførelse af grundlæggende samfundsmæssige reformer".

Dertil kan man tilføje, at Danmark har modtaget mange flygtninge fra Balkan, og at støtten til det vestlige Balkan således også er en måde at lette hjemturen for disse flygtninge.

Ukraine i EU?

Netop udsigten til en dag at kunne blive medlemmer af EU er ifølge Lars P. Poulsen-Hansen det allervigtigste incitament for landene til at gennemføre demokratiske og økonomiske reformer. Og den store forskel på landene på Balkan - inklusiv Bulgarien og Rumænien - og de tidligere Sovjetrepublikker er førstnævntes udsigt til at få medlemskab af EU.

- Sagen er jo, at de tidligere Sovjetrepublikker er langt mere rodfæstede i Europa med deres kultur, historie, traditioner og videnskab end for eksempel Tyrkiet, siger Lars P. Poulsen-Hansen.

Lars P. Poulsen-Hansen sætter sin lid til, at EU's nye central- og østeuropæiske medlemmer med Polen i spidsen skal have indflydelse på, om EU langt ud i fremtiden skal udvides med lande som Ukraine, Belarus og Moldova - og hvem ved Rusland. Et synspunkt, som den store franske statsmand, generel de Gaulle, ville have billiget. I 1950 udtalte han, at Europa går fra Atlanterhavet til Uralbjergene.

Europa, såvel som Danida, er i fuld gang med at udvide sine grænser.

FØLGENDE LANDE INDGÅR I NABOSKABSPROGRAMMET

Gruppe 1 er såkaldte DAC-lande, hvortil bevillingerne ifølge OECD kan kategoriseres som udviklingsbistand. (Official Development Assistance).

- Vestlige Balkan: Albanien, Makedonien, Bosnien-Herzegovina, Kroatien og Serbien.
- Kaukasus: Armenien, Azerbajdjan og Georgien og Moldova

Gruppe 2 er lande, hvortil støtten ifølge OECD ikke tæller som u-landsbistand.

Belarus (Hviderusland)

Ukraine

Bulgarien

Rumænien

Rusland

NABOSKABSPROGRAMMET

Naboskabsprogrammet er en sammenlægning af den tidligere Øststøtte, Freds- og Stabilitetsindsatsen (FRESTA) og Demokratifonden.

Den tidligere Øststøtte blev iværksat efter Berlinmurens fald i 1989 og administreret af flere forskellige ministerier. Gennem årene blev der anvendt omkring 14 milliarder kroner, ikke mindst på miljøbistand i de østeuropæiske og baltiske lande.

Demokratifonden støttede fremme af mellemfolkelige kontakter - støtte til ngo'er, besøgsrejser og andre aktiviteter, hvor folk fra de tidligere Sovjetrepublikker og Balkan kunne stifte bekendtskab med den danske demokratimodel.

Freds- og Stabilitetsindsatsen (FRESTA) var blandt andet rettet mod civilsamfundet på det vestlige Balkan inden for menneskerettigheder, flygtninge, ungdom og medier - og indgik sammen med MIKA-rammen (miljø og katastrofebistand) i MIFRESTA-rammen.

MIFRESTA-rammen blev nedlagt i 2001.

VERDENSBANKFOND FÅR FLERE MIDLER - DANMARK SLÅR BREMSERNE I

Der er gode nyheder for Verdensbankens IDA-fond, der bevilger lån til ikke-kreditværdige lande. Kredsen af donorer bag fonden gav i februar så mange penge, at fonden får 30 procent flere midler til rådighed.

Danmark besluttede dog at fastholde sit bidrag i kroner og øre, og det betyder, at Danmarks andel af de samlede midler er faldet fra 1,58 til 1,26 procent. Der var ellers lagt op til, at Danmark også skulle øge sit bidrag, således at andelen kunne fastholdes. Men da forhandlingerne var afsluttet i slutningen af februar, kort efter offentliggørelsen af det nye regeringsgrundlag, stod det klart, at fonden ikke ville få flere danske kroner at gøre godt med. Danmark har i alt bevilget næsten halvanden milliard kroner til IDA i denne omgang. /ssv

Den multilaterale bistand til servicetjek

Den multilaterale bistand skal gås efter i sømmene. Udviklingsministeren åbner op for en omfordeling til den bilaterale bistands fordel.

Af Sine Schack Vestergaard

Danmarks multilaterale bistand kan se frem til en grundig gennemgang. Som følge af regeringsgrundlaget *Nye Mål* har Danida igangsat et kritisk eftersyn af den del af bistanden, der fordeles gennem internationale organisationer som FN og Verdensbanken. Om analysen vil resultere i besparelser eller en omfordeling mellem Danmarks multilaterale og bilaterale bistand, er dermed blevet et åbent spørgsmål.

- Det er klart, at vi laver en sådan analyse for at blive klogere, og hvis det viser sig, at vi kan bruge pengene bedre i den bilaterale bistand, må vi bruge den viden til at flytte om på pengene, siger udviklingsminister Ulla Tørnæs til *Udvikling*.

UNDP's nordiske chef Poul Grosen ser med stor optimisme frem til en kritisk analyse af sin organisation.

- Vi ser frem til at blive sammenlignet med de andre organisationer. I de seneste år har alle ligesindede lande øget deres bidrag til vores arbejde, og det må jo være fordi, vi leverer resultater. Jeg vil da forvente, at Danmark når frem til det samme resultat efter en objektiv undersøgelse.

Desuden hæfter Poul Grosen sig ved formuleringen i regeringsgrundlaget om at "*vores bidrag til multilaterale organisationer bør forholdsmæssigt bringes på niveau med ligesindede landes*"

- Sverige, Norge og Canada giver alle 100 millioner dollars eller mere til UNDP's arbejde, mens Danmark kun giver 65 millioner dollars, siger han.

Vagn Berthelsen, generalsekretær i Ibis, deler dog ikke Grosens lyse tanker på den multilaterale bistands vegne.

- Konklusionen af en kritisk analyse er givet på forhånd, når regeringen skriver, at den vil bringe de multilaterale bidrag på niveau med ligesindede landes. Det kan ikke betyde andet, end at der skal skæres ned, siger han.

Ulla Tørnæs understreger, at der endnu ikke er taget stilling til, om der skal spares på den multilaterale bistand.

BI- ELLER MULTI?

Multilaterale organisationer

er for eksempel FN-organisationer, Verdensbanken og EU.

De penge, som Danmark giver til disse organisationer for at de kan formidle dem videre til udviklingslande, kaldes multilateral bistand.

Danmarks multilaterale bistand udgjorde i 2003 4,1 milliarder kroner. Bilateral bistand er den del, der gives direkte fra Danmark til et andet land.

Den danske bistand har i en årrække været fordelt fifty-fifty mellem bilateral og multilateral bistand.

Miljøet og millionerne

Hvis den danske miljøbistand til udviklingslandene var et stykke natur, ville den så være en frodig blomstereng eller en afsvedet mark? □ Regeringen og ngo'erne er uenige om tallene.

Af Julie Grothen

I det nye regeringsgrundlag 'Nye Mål' lægges der op til at bruge flere kræfter i kampen mod globale miljøproblemer, men samtidig kritiserer ngo'erne regeringen for at have skåret kraftigt ned på området.

"Bistanden til at bekæmpe de globale miljø- og fattigdomsproblemer skal forøges. En omfattende og effektiv miljøindsats i udviklingslandene er et centralt led i Regeringens samlede klimapolitik, som netop ikke bygger på et snævert nationalt perspektiv...". Sådan lyder formuleringen i regeringsgrundlaget.

Generalsekretær i Verdensnaturfonden i Danmark (WWF), Kim Carstensen, er noget skeptisk over for de smukke ord.

- Jeg er ikke ovenud imponeret over den ekstra indsats i regeringsgrundlaget, men jeg glæder mig da over, at der stadig findes en miljøbistand, og at det går fremad igen efter de store nedskæringer, siger Kim Carstensen, der også er næstformand i Danidas Styrelse.

I Finansloven for 2005 kan man ellers læse, at der afsættes yderligere 800 millioner kroner til miljøbistanden over fem år. Men skal man tro ngo'erne, er den forøgelse ikke meget værd i forhold til de tidligere nedskæringer.

- Kritikken har været, at de 800 millioner kroner ekstra kommer på et tidspunkt, hvor der er skåret betydeligt ned, både i forhold til hvor stor miljøbistanden var, før Anders Fogh Rasmussen tiltrådte, og endnu mere i forhold til prognoserne for, hvordan bistanden ville have været, hvis den tidligere regering stadig havde siddet, siger Kim Carstensen.

Kritikken kommer i en analyse lavet af journalist Knud Vilby for 92-gruppen, der er et samarbejde mellem 20 danske miljø- og udviklingsorganisationer. Regnestykket viser, at miljøbistanden til udviklingslandene i år beløber sig til 2,7 milliarder kroner, men hvis Nyrup-regeringens planer var blevet fastholdt, havde beløbet været 4,3 milliarder kroner. Det vil sige, at der på årsbasis er forsvundet 1,6 milliarder kr., så når regeringen kalder de 800 mio. kroner til miljøbistanden for en forøgelse, er det ikke rigtigt, lyder konklusionen i Knud Vilbys analyse.

- Det er klart, at regeringen ønsker at give et godt signal ved at sige, at man giver flere penge til miljø, og jeg er sikker på, at regeringen gerne vil profilere sig på området. Men det er desværre meget svært midt i al den talgymnastik at få en reel diskussion af prioriteringerne, siger Kim Carstensen.

Han mener, at der er gode muligheder i Danidas miljøstrategi, der fokuserer på miljøbeskyttelse som en del af fattigdomsbekæmpelsen. Strategien tager fat på emner som bæredygtigt landbrug og skovdrift, forurening, der direkte rammer de fattige, som problemer med rent vand, affaldssortering og kloakering i storbylummen, og endelig har de internationale miljøaftaler også en høj prioritet.

- Miljøpolitik er mere end det, der foregår i et miljøministerium, miljø handler også om fokus på naturressourcer, og samspillet mellem multi- og bilateral bistand. Der synes jeg, Danidas miljøstrategi er god, siger Kim Carstensen.

Politikerne bag bistanden

Et nyt Folketing er sat, og de politiske partier har nu udpeget deres u-landsordførere. Der er både garvede globetrottere og helt grønne spillere på banen.

Af Sine Schack Vestergaard

Jeppe Kofod, Socialdemokraterne

- Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI (bruttonationalindkomst, red.) i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?

- Det er drønærgerligt og en helt forkert udvikling. Man skal huske, at baggrunden for konsensus var, at den kolde krig var forbi. I stedet for at bruge kræfter på militær oprustning kunne ressourcerne bruges til udvikling, og derfor afspejlede hele ideen, at vi levede i en verden, hvor der var mulighed for at bygge bro.

- Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?

- Vi mener, at vi er en bedre garant for demokrati og menneskerettigheder end regeringspartierne, for hvis man ikke har noget med i posen, er det vanskeligt at påvirke. Vi tror på en deal mellem udviklingslande og de rige lande, hvor vi leverer vores del i form af penge og engagement i udviklingen, og så må de levere deres del med hensyn til demokratiske reformer.

- *Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?*
- Ja, for vi lever i en verden, hvor der er et kæmpe skel mellem rige og fattige. Jeg vil forsøge at sætte fokus på det dilemma, at vi ikke gør nok fra de rige landes side for at sikre, at ingen mennesker efterlades i sult og katastrofe. Konferencen om FN's 2015 Mål, der skal holdes i september, er en god anledning hertil, og det samme er Danmarks medlemskab af Sikkerhedsrådet, hvis vi ellers havde en regering, der ville være med til at synliggøre området i stedet for at skære ned.

- *Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?*
- Ja, i de syv år, jeg har siddet i Folketinget, og før det var jeg aktiv i u-landspolitik som ungdomspolitik og i Dansk Ungdoms Fællesråd.

- *Har du besøgt nogle u-lande?*
- Ja, masser. Jeg kan nok ikke nævne dem alle. Jeg har været i Mozambique, Malawi, Zimbabwe, Zambia og flere gange i Sydafrika, som er et lidt atypisk udviklingsland. Jeg har også været i Vietnam og Cambodja, men desværre har jeg aldrig været i Nicaragua og Bolivia (Danmarks programsamarbejdslande i Latinamerika, red.).

De tre vigtigste punkter i Socialdemokratiets politik for udviklingsbistand:

- -Bistanden skal udgøre én procent af BNI, og vi skal få mest mulig effektivitet ud af hver eneste krone.
- -At holde fokus på, at selv om bistanden er en del af den danske udenrigspolitik, så skal den stadig rettes mod de fattigste grupper.
- -Vores udviklingsarbejde bygger på klare principper om menneskerettigheder, demokrati og kvinders deltagelse. De lande, vi er partnere med, skal gøre fremskridt på de områder.

Jeppe Kofod (S) blev valgt til Folketinget i 1998 og har beklædt posten som udenrigsordfører siden 2000.

Naser Khader, Det Radikale Venstre

- *Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?*
- Bistanden skal igen op på én procent af BNI. Regeringen svigter, når den år efter år skærer i bistanden og udvider omfanget af emner, der falder ind under bistandsbegrebet. Når Danmark skærer i bistanden, mister vi troværdighed, når vi kræver, at andre skal hæve deres bistand.

- *Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?*
- Vi har vedholdende fastholdt det danske ansvar over for omverden og dermed kravet om, at Danmark igen skal yde én procent af BNI i bistand. Herudover har vi blandt andet fokuseret stærkt på kampen mod hiv/aids og har presset regeringen til en mere aktiv politik. Vi er kede af, at Norge nu har førertrøjen - den vil vi gerne have tilbage!

- *Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?*
- For Det Radikale Venstre har bistanden konstant været et høj-fokusområde både før valget og under valgkampen. Vi er det eneste parti i hele Folketinget, der i 2002 stemte nej til, at den besparelse på 1,5 milliarder, som den nye regering foretog på udviklingsområdet, skulle overføres til ventelisterne i Danmark.

- *Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?*
- Siden sommeren 2004 har jeg været ambassadør for UNICEF-Danmark. Det har gjort, at jeg har fået u-landsarbejdet ind under huden. I januar var jeg med i CARE Danmarks velgørenhedsauktion, hvor de udbød en middag med en politiker til den højeste bydende. Som led i mit engagement i området skal jeg med CARE Danmark til Vietnam, hvor vi skal besøge kvindeorganisationer, der kæmper for kvinders rettigheder og bedre levevilkår. Jeg glæder mig til at få sat ansigt på de mange kvinder, der fik gavn af auktionen. Jeg er

også tovholder på Det Arabiske Initiativ, som for alvor er ved at tage form nu, og så er jeg medlem af Mellemlfolkeligt Samvirke.

- *Har du besøgt nogle u-lande?*

- I sommeren 2004 besøgte jeg Darfur som UNICEF-ambassadør. Det var en meget overvældende oplevelse. Deres sult og elendighed sidder stadig på nethinden. Ellers har jeg rejst meget i den arabiske verden. Palæstina modtager efterhånden så meget nødhjælp, at landet kan betegnes som et u-land.

De tre vigtigste punkter i De Radikales politik for udviklingsbistand:

- -Genetablering af den danske bistand på én procent af BNI.
- Bred international støtte til FN's 2015 Mål.
- -Bistand har de svageste som mål, ikke vores egen sikkerhed. Bistanden skal derfor ikke udvandes til fordel for andre mål.

Naser Khader (R) blev valgt til Folketinget i 2001, men er ny på posten som udviklingsordfører.

Carina Christensen, Det Konservative Folkeparti

- *Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?*

- Det har jeg det sådan set fint med. Det handler ikke om, hvor mange penge vi bruger, men om at vi bruger dem ordentligt. Desuden bruger vi stadig mange penge sammenlignet med andre lande, og jeg er godt tilfreds med niveauet.

- *Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?*

- Vores mærkesag er, at bistanden skal gå til de fattigste i de fattigste lande, men det mener de andre partier sikkert også.

- *Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?*

- Ja, når der er store katastrofer viser det sig jo, at folk er interesserede og gerne vil hjælpe. Men det er da sørgeligt, at der skal en katastrofe til, før at vi interesserer os for de fattige lande. I det daglige handler debatten mest om talrytteri.

- *Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?*

- Nej

- *Har du besøgt nogle u-lande?*

- Nej

De tre vigtigste punkter i De Konservatives politik for udviklingsbistand:

- -Samhandel med u-landene.
- -Miljø.
- -Demokrati, menneskerettigheder og god regeringsførelse.

Carina Christensen (C) blev valgt til Folketinget i 2001 og er ny som udviklingsordfører. Hun har tidligere været sit partis ordfører for kultur, erhverv og boligpolitik.

Steen Gade, Socialistisk Folkeparti

- *Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?*

- Det var da rarere, dengang der var et stort politisk flertal for en høj profil på det her område, for så havde vi jo ikke sparet de 10 milliarder på de fattigste, som vi har gjort de sidste tre år. Men når nu situationen er anderledes, så synes jeg, at det er ok at tage en politisk debat. Vi må forsøge at vinde et flertal for igen at se u-landsarbejde som en del af at skabe en mere fredelig verdensorden. På den måde er vi ude i en politisk kamp, en værdikamp om du vil.

- *Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?*

- Vi er nok især kendetegnet ved at lægge stor vægt på koblingen mellem udviklingsbistand og miljø.

- *Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?*
- Ja, bestemt. Jeg synes, at både udviklingsbistanden og det skæve handelssystem - de rige landes røveri - er vigtigt. Som formand for Udenrigsudvalget vil jeg forsøge at sætte de dagsordener, blandt andet ved at vi i udvalget skal diskutere 2015 Målene frem mod FN's konference i september.

- *Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?*

- Ja, jeg er medlem af Mellemløst Samvirkes styrelse og har været medlem af MS' repræsentantskab siden en gang i 80'erne.

- *Har du besøgt nogle u-lande?*

- Puha, det er lidt lige som når mit barnebarn spørger, hvor jeg har været. Tanzania, Uganda, Rwanda, Egypten, Sydafrika, Malaysia og Thailand, Indien og Indonesien. Måske har jeg også været flere steder i Afrika...

De tre vigtigste punkter i SF's politik for udviklingsbistand:

- -At koble bistand og kampen for en retfærdig verdensorden.
- -At fastholde fattigdomsorientering.
- -At få bistanden op på mindst én procent af BNI plus 0,5 procent oveni til miljø.

Steen Gade (SF) sad i Folketinget fra 1981-1999, hvorefter han holdt en pause. Han blev valgt ind på ny ved valget i februar og er nu formand for Udenrigsudvalget.

Søren Espersen, Dansk Folkeparti

- *Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?*

- Jeg mener faktisk ikke, at der har været konsensus. Der har måske været enighed mellem de store partier, Venstre og Socialdemokraterne, men Dansk Folkeparti har aldrig været enige. Vi mener tværtimod, at Danmark skal nå det mål, som FN har sat, om at vi skal give 0,7 procent af BNI.

- *Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?*

- Jeg tror, at alle har de gode intentioner om at gøre bistanden mere effektiv. Vi mener, at man i FN-regi burde koordinere, hvad de forskellige lande er særligt gode til, så der ikke sværmer for mange ind i et område, som vi for eksempel så det ved tsunamien, hvor der nærmest var for mange kokke. Men det er vi nok ikke alene om at mene.

- *Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?*

- Nej, egentlig ikke, for vi mener, at bistanden skal ned på 0,7 procent. Det er faktisk noget, der ikke er særlig stor debat om. Mit indtryk er, at det er noget, man ordner hen over en finanslovsforhandling, og det mener jeg er for usikkert. Man burde lægge en fast politik, der sagde, at dansk bistand skal følge FN's mål om 0,7 procent.

- *Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?*

- Nej, jeg kan nok ikke prale af at være den største giver af bistand. Jeg har givet til forskellige indsamlinger, og så har jeg støttet et barn i Rwanda, som desværre er død nu.

- *Har du besøgt nogle u-lande?*

- Jeg har rejst i Nordafrika og Asien, i Israel og på Vestbredden og i Gaza, men ikke i egentlige u-lande. Det glæder jeg mig meget til at få lejlighed til i forbindelse med arbejdet i Udenrigsudvalget.

De tre vigtigste punkter i Dansk Folkepartis politik for udviklingsbistand:

- -Udviklingsbistand skal være hjælp til selvhjælp.
- -En særlig indsats på fokuserede områder som for eksempel aids-bekæmpelse eller Afrika.
- -Bistanden skal følge FN's målsætning om 0,7 procent af BNI.

Søren Espersen (DF) blev valgt ind i Folketinget ved valget 8. februar.

Pia Larsen, Venstre

- Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?

- Konsensus er ikke et mål i sig selv. Det afgørende er at skabe en effektiv og målrettet bistand.

- Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?

- Venstres politik er regeringens politik, og jeg synes ikke, at vores udviklingspolitik adskiller sig meget fra for eksempel Socialdemokraternes.

- Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?

- Ja. Blandt andet har vi i regeringen nu en udviklingsminister, som kun er udviklingsminister, og det er i sig selv et signal. Desuden sikrer den løbende justering og effektivisering, som vi foretager af bistanden, at vi holder en dialog med både programsamarbejdslande, ngo'er og fagfolk.

- Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?

- Nej, men jeg har været valgobservatør i Afrika flere gange, mens jeg var erhvervsordfører, før jeg blev udviklingsordfører.

- Har du besøgt nogle u-lande?

- Ja, nu må jeg se, om jeg kan remse dem alle op. Jeg har været valgobservatør i Kenya, Uganda og Tanzania, og så har jeg været i mange af Danmarks andre programsamarbejdslande - Vietnam, Cambodja, Mozambique og Sydafrika. Jeg har været udviklingsordfører i den foregående folketingsperiode også, og før det var jeg medlem af Udenrigsudvalget.

De tre vigtigste punkter i Venstres politik for udviklingsbistand:

- -Fattigdomsbekæmpelse.
- -Demokratisering.
- -Menneskerettigheder.

Pia Larsen (V) har siddet i Folketinget siden 1990 og var også udviklingsordfører i sidste valgperiode.

Rune Lund, Enhedslisten

- Der har tidligere hersket en konsensus i Danmark om, at vi skulle give én procent af BNI i udviklingsbistand. Hvad mener du om, at den konsensus er blevet brudt?

- Det er en skandale. Og så sker det oven i købet samtidig med, at vi har en regering, der giver skattelettelse til de rigeste. Vi synes, at udviklingsbistanden skal op på 1,5 procent af BNI.

- Har I en mærkesag inden for udviklingspolitik, der adskiller sig fra de andre partiers?

- Helt konkret, så vil vi fremsætte et beslutningsforslag om, at EU i WTO ikke skal være med til at presse de fattige lande til at privatisere deres vandforsyning. Det giver dyrere vand. Vi synes hellere, at man skal opbygge brugerstyrede, lokale vandforsyninger, og det har Danida selv gode erfaringer med.

- Synes du, at udviklingsbistanden skal højere op på dagsordenen i den offentlige debat?

- Det burde den. Vi håber, at vores beslutningsforslag om vandforsyning vil skabe debat, og så synes vi, at u-landsbistanden skal være både større og bedre, blandt andet burde man i højere grad bruge lokal arbejdskraft frem for dyre, internationale konsulenter.

- Har du selv været aktiv i u-landsarbejde?

- Ja, jeg har været fredsvagt i Guatemala og arbejdet for Mellemerika-Komiteen i et slumkvarter i Managua, Nicaraguas hovedstad. Og så har jeg været landsformand for Operation Dagsværk i 1995.

- Har du besøgt nogle u-lande?

- Mexico, Guatemala, Belize, Nicaragua, Honduras, Ecuador, Peru, Bolivia, Argentina - men det tæller vel ikke med - Mozambique, Sydafrika, Egypten, Jordan og Palæstina.

De tre vigtigste punkter i Enhedslistens politik for udviklingsbistand:

- -Større u-landsbistand.
- -Bedre u-landsbistand ved for eksempel ikke at bruge så mange penge på udenlandske konsulenter - brug de lokale i stedet for.
- -Genoprette fattigdomsorienteringen, så pengene går til dem med størst behov og ikke til industristøtte.

Rune Lund (Ø) blev valgt til Folketinget for første gang ved valget i februar.

HVAD LAVER UDENRIGSUDVALGET?

Udenrigsudvalget er det udvalg i Folketinget, der diskuterer Danmarks udviklingsbistand. Siden 1997 har udvalget dog også beskæftiget sig med sikkerheds- og udenrigspolitik i bredere forstand og søger således at belyse sammenhængen mellem sikkerheds- og udviklingspolitik. Desuden behandler udvalget konkret bistandspolitik som landestrategier.

Udenrigsudvalget har endnu ikke fastlagt sit program for 2005, men formand Steen Gade - oplyser, at i hvert fald tre emner vil være at finde højt på dagsordenen:

- Diskussion af FN's 2015 Mål og fremtidige ændringer i FN-systemet.
- -Fokus på Afrika. Ifølge Steen Gade er der i udvalget stemning for, at en af årets rejser skal gå til Afrika, men endnu ligger der ingen faste planer.
- Endeligt vil udvalget følge Det Arabiske Initiativ nøje.

/ssv

Høvdinginden

Skal man finde sig i at blive sat på gaden som hjemløs tigger, når ens mand dør? Kvinder i Zambia står klemmt mellem landets officielle retsvæsen og landets gamle sædvaner - og her hjælper selv ikke kvindelige høvdinger.

Af Ulrikke Moustgaard, Zambia

Der skal to lange knæfald og 12 hurtige klapsalver til for at møde Olia Kabulwebulwe. Foruden en pose købmandsvarer med bodylotion, salt, ris, madolie, stof og andre produkter, der kan vise den kvindelige høvding i Nalusanga i Zambia, at hun bliver mødt med respekt og ærbødighed. Og det er den 48-årige høvding efterhånden blevet vant til som eneste kvinde blandt sit distrikts syv høvdinger og som eneherkende overhoved i Nalusanga.

Olia Kabulwebulwe nyder med andre ord en række privilegier, der ikke er alle andre kvinder i hendes by forundt. Hun bliver ikke set ned på, fordi hun er enlig mor til syv børn. Hun bliver ikke sat på gaden eller skal servicere svigerfamilien eller forlade sit hjem, fordi hun er blevet enke. Dermed falder hun uden for alle kategorier om normal praksis og sædvane, der for andre enker i Zambia betyder, at de også selv må pakke sammen og gå deres vej, når manden udånder.

Det er ligegyldigt, om man er 15 eller 70 år, når ægtefællen dør, om man er rig eller fattig, eller om man er syg eller rask. Tradition overtrumfer alt, og den betyder ofte, at enker bliver dumpet af svigerfamilien, der i henhold til sædvanen har ejendoms- og råderet over både børn og materielle ejendele. Og at de derudover også skal igennem et renselsesritual, hvor enten et mandligt familiemedlem eller en anden mand i landsbyen skal have samleje med hende for at jage den afdødes sjæl bort.

Kvindens retsstilling i det zambiske samfund er med andre ord ret svag. Selvom de med den zambiske lov i hånden har mange af de samme rettigheder som mænd - at arve, låne penge eller have ejendom - hjælper denne lov dem ikke meget, når de i praksis står over for problemerne. For problemer løses ofte i det traditionelle retssystem. I Nalusanga er dette system lig med et mæglermøde i paladset hos Olia Kabulwebulwe. Og hun holder sig hverken til lovebøger eller andre skrifter - kun til sin egen fornuft. Og den virker upåklageligt, siger høvdingen, der i paladsets møderum, en åben bambushytte med høvdingestol og håndlavede musikinstrumenter, vifter fluer væk med en antilopehale.

- Folk er meget tilfredse med mine afgørelser. Der er aldrig nogen, der har klaget, siger hun.

Ventetid i byretten

Men uden for Nalusanga klager mange kvinder deres nød over afgørelser fra høvdinge og traditionelle dommere. Ét af de emner, der meget ofte bliver klaget over, er sædvaneafgørelser om utroskab.

- Det opfattes sædvanligvis som legitimt for en mand at have elskerinder, og hvis en kvinde klager over utroskab, bliver hun fejlet af bordet som jaloux, fortæller Ronah Lubinda, der arbejder med ligestillingsspørgsmål på den danske ambassade i Lusaka.

Utroskabssager er derfor så kontroversielle, at de næsten har fået karakter af underholdningsstof i både aviser og i retssale. I byretten *Boma II Court* i Lusaka står en kødrand af mennesker uden for retslokalernes åbne vinduer og følger med i slagets gang indenfor i lokalerne, der lige som anden offentlig ejendom i Lusaka har en særlig forkærlighed for farven turkis - uanset om det er sagsmapper, gardiner eller taxaer, det handler om.

Nogle af tilskuerne foran de glasløse vinduer er pårørende og venner til folk, der har deres sag for denne dag, andre venter selv på at komme ind. Det kan tage flere timer. Tålmodigt venter mænd, børn og kvinder i den brændende formiddagssol på trappestene og med ryggen mod muren. Indenfor virker tiden lige så lang. Dommerne drikker cola i forkontoret, funktionærerne falder i et med de endeløse bunker af papir, der er stablet op på bordet foran dem midt i retssalen, og de mange mennesker på tilhørerbænkene sidder med stive rygge og venter på, at det bliver deres tur til lidt retfærdighed blandt de mange andre sager, der er indbragt for domstolen.

- Vi får flere og flere sager ind fra især kvinder, siger Sainet Chitambo, dommer ved Boma II Court.

- Det er alt lige fra skilsmisser til jordspørgsmål.

Sainet Chitambo har en vis erfaring at bygge sine vurderinger på. Han har været dommer siden 1975. Og det er med en vis mistro, han kan konstatere, at kvinderne er begyndt at dukke op i hans retssal.

- Mange af dem er slet ikke ude efter retfærdighed. De er kun ude efter penge. Så det må man tage med, når man vurderer om en sag skal for - hvis det kun handler om penge, afviser jeg sagen og giver dem en bøde i stedet, siger han.

Hvad er kriminelt?

Tilbage i Nalusanga er spørgsmålet om menneskerettigheder begyndt at sive gennem sine høvding Olia Kabulwebulwes afgørelser.

- Vi afstraffer ikke længere folk fysisk, som man gjorde tidligere, siger hun.

Brud på straffeloven som mord tager Olia Kabulwebulwe sig heller ikke af; dem sender hun direkte til politiet i stedet.

Spørgsmålet er bare, hvordan man ifølge sædvanen vil definere et brud på straffeloven. For eksempel er vold mod kvinder, voldtægt og incest et stort problem i Zambia, men ikke desto mindre et problem, der typisk løses internt i de små samfund med høvdingens eller traditionelle dommers hjælp, fortæller Ernest Sakala, højesteretspræsident i Zambia.

- Et stort problem er, at den slags netop ikke bliver overdraget til politiet, men ordnes med for eksempel betaling med en kylling eller et stykke kvæg mellem de implicerede, siger han.

Og skulle ofrene selv finde på at henvende sig til de officielle myndigheder for at få deres sag for en domstol, kan de ikke være sikre på, at ledere som Olia Kabulwebulwe vil anerkende andre retsinstansers afgørelser end deres egne.

- Det er op til samfundet at respektere en sådan afgørelse. Men det slet ikke en realistisk problemstilling, for du vil aldrig opleve, at en høvding tager fejl, siger hun.

Ulrikke Moustgaard er freelancejournalist. ulrikke@tiscali.dk

Danida støtter kvinders retssikkerhed i Zambia ved for eksempel at finansiere workshops for lokale dommere i menneskerettigheder. Zambias højesteretspræsident Ernest Sakala har selv deltaget i en sådan workshop, fortæller han til *Udvikling*.

Men også dem, det handler om - kvinderne - får en håndsrækning gennem danske skattekrone. Danida støtter nemlig flere kvindeorganisationer, der tilbyder gratis retshjælp og advokatbistand til kvinder, der gerne vil bringe en sag for retten.

- Nogle af organisationerne går meget direkte til værks. De tager simpelthen ud til slægtninge, som uretmæssigt har smidt enker på gaden og taget alle deres ejendele, og henter tingene tilbage med loven i hånden, fortæller Ronah Lubinda fra den danske ambassade i Lusaka.

TOGO: PRES FRA AFRIKANSKE ORGANISATIONER GIVER RESULTATER

Den Afrikanske Union (AU) har igen demonstreret, at den er parat til at spille med musklerne i demokratiets tjeneste. Sammen med den vestafrikanske stats-sammenslutning ECOWAS har unionen lagt så stærkt pres på den selvudnævnte nye præsident i Togo, at han har udskrevet valg, der skal afholdes 24. april.

Faure Gnassingbe udråbte med støtte fra militæret sig selv til præsident, da hans far, præsident Eyadema, døde efter 38 år ved magten. Magtovertagelsen, der fandt sted 5. februar i år, var klart i strid med landets forfatning, og det fik AU og ECOWAS til at lægge diplomatisk pres i for kontinentet usædvanligt skarpe vendinger.

Om valget i april vil leve op til demokratiske standarder er dog langt fra sikkert. Oppositionen i Togo er i hvert fald ikke voldsomt optimistisk. Optimist er til gengæld Gnassingbe, der stiller op som det regerende partis præsidentkandidat.

Kilde: *Irrinnews.org*

/ ssv

ZIMBABWE: FRIT OG RETFÆRDIGT VALG?

Zimbabwe er klar til at afholde et demokratisk parlamentsvalg 31. marts. I hvert fald ifølge præsident Robert Mugabe, der hævder, at valget vil leve op til internationale standarder på grund af en række reformer, landet har gennemført. Tilbage står, at op mod to millioner af de seks millioner registrerede vælgere vurderes at være enten ikke-eksisterende eller forkert registrerede; at vælgere, der ikke føler sig i stand til at stemme selv (for eksempel på grund af blindhed, analfabetisme eller uvidenhed) tilbydes en måske lidt for hjælpsom assistance fra de valgtilforordnede; og at en række valgsteder vil blive administreret af Mugabes hær. I perioden op til valget har regeringen desuden skaffet sig stadig større kontrol med landets fødevarerforsyninger, blandt andet ved at gøre det ulovligt for en privatperson at transportere mere end 50 kilo majs.

Movement for Democratic Change, det største oppositionsparti, forventes at gå tilbage ved parlamentsvalget. I det nuværende parlament har partiet 57 pladser. En tilbagegang vil stille oppositionen svagere ved en eventuel fremtidig forhandling om deling af magten, som er et af de højest profilerede internationale forslag til at løse Zimbabwes politiske problemer.

/ssv

Kilde: *allafrica.com*

KLODENS VILKÅR 2005

Årets udgave af miljørapporten *Verdens tilstand* udgivet af World Watch Institute tager fat på sammenhængen mellem fattigdom og konflikter. Militær magt og national fokus vil ikke give en bedre global sikkerhed, lyder budskabet fra rapportens forfattere - problemerne er grænseløse og skal løses ved internationalt samarbejde. *Verdens tilstand* peger på flere præmisser for en fredelig udvikling på verdensplan; at mindske olieafhængigheden, at skabe fødevarerikkerhed for jordens befolkning, at styre vandkonflikterne, at få gang i nedrustning og endelig at skabe en grænseoverskridende 'blød' sikkerhedspolitik.

/jg

Verdens tilstand 2005 - Ressourcepres og konfliktforebyggelse. Linda Stark, red. Mellemløseligt Samvirke, 180 sider, 198 kr.

SAMARBEJDE MELLEML RELIGIONER

Danmarks største missionsselskab, Danmission, skal sammen med Ægyptens største ngo, *Coptic Evangelical Organization for Social Services* (CEOSS), bygge bro mellem kristne og muslimer i Ægypten. Projektet, der er finansieret med fem millioner Danida-kroner, skal få de to befolkningsgrupper til at arbejde sammen om praktiske opgaver som at bygge fælles skoler. CEOSS er i forvejen en del af et større projekt med et netværk på omkring 250 lokale dialogkredse fordelt over hele Ægypten. Danmissions opgave i projektet, der løber frem til 1. november 2006, bliver at inddrage de yngre kristne, koptiske præster i arbejdet.

/jg

EMU ER IKKE EN FUGL

Lærere i folkeskolen, på de gymnasiale uddannelser og på erhvervsuddannelserne har nu fået en hoveddør til undervisningsmateriale om udviklingslandene.

30 projekter præsenteres på emu.dk, som er Undervisningsministeriets portal for undervisningsverdenen. Og flere kommer til. Materialerne, der alle er støttet af Danidas oplysningsbevilling, er både inddelt efter emner som for eksempel børn, kultur, kvinder eller menneskerettigheder, efter hvilket geografisk område, det handler om, og efter hvilket undervisningstrin de passer til, så det er nemt at søge. Der gives også forslag til, hvordan man kan bruge materialet i undervisningen.

Adressen er www.emu.dk/3.verden

/ jg

U-LAND.DK BLIVER GLOBAL

En ny internetportal har set dagens lys. Navnet er global.dk, og bag den står den samme kreds, som tidligere var sammen om sitet u-land.dk, det vil sige over 60 organisationer som for eksempel Mellemlfolkeligt Samvirke, Dansk Ungdoms Fællesråd og Amnesty International.

Koordinator for global.dk, Tine Sørensen, forklarer, at navneskiftet skyldes et ønske om i højere grad at behandle globale emner frem for kun u-landsstof. Samtidig åbner navneskiftet op for, at virksomheder med et globalt sigte vil kunne optages som medlemmer. De nærmere retningslinjer for, hvilke firmaer, der vil blive budt indenfor, er dog endnu ikke besluttet.

Målgruppen for den nye hjemmeside er primært yngre mennesker under uddannelse, der søger nyheder eller jobs, derudover henvender siden sig også til andre u-landsinteresserede og gennem specielle tema-sider til folkeskole og gymnasiet.

På længere sigt vil brugerne kunne tilmelde sig en nyhedsservice, så de automatisk får en mail med sidste nyt og ledige jobs.

Adressen er www.global.dk

/ssv

BISTANDSKONFERENCE

Et lille skridt på den lange vej

Den store diskussion i international bistand handler i disse år om at effektivisere. Verdens store donorer er dog ikke nået til enighed, så EU opstiller nu sine egne mål.

Af Sine Schack Vestergaard

Danida vil have én formular, USAid en anden, Verdensbanken skal have separate rapporter, og IMF har sine egne skemaer. Den udviklingshjælp, der skal komme de fattigste til gavn, kræver ofte uforholdsmæssigt store ressourcer til administration i u-landene, og det vil både de og donorlandene gerne lave om på. Derfor har der siden 2002 været afholdt en række internationale konferencer med det mål at effektivisere bistanden.

En pose med penge

En løsning på problemet med de mange papirer hedder budgetstøtte. Det betyder, at donorerne giver en pose penge til u-landets statskasse, som det så selv administrerer

efter deres egne principper for bogføring og lignende. Budgetstøtte er altså en helt anden form for bistand end den traditionelle, hvor donorerne giver penge til et bestemt projekt eller en bestemt sektor, og u-landet så skal afrapportere til donorerne efter donorerens standarder.

Selvsagt er budgetstøtte ikke ukontroversielt, da den kræver en meget høj grad af tillid mellem donor og modtager; en tillid der ikke altid er belæg for, hvis et modtagerlands regering for eksempel er kendt for korrupsion.

Uenighed på konference

Derfor var budgetstøtte også et af de afgørende stridspunkter under den nyligt afholdte *Paris High Level Forum*, der føjer sig ind i rækken af internationale møder mellem rige og fattige lande. En række lande med USA i spidsen modsatte sig, at konferencens sluterklæring skulle forpligte donorerne til i højere grad at give budgetstøtte. Andre lande, især Norge, Sverige, Holland og England er derimod meget ivrige efter gennem budgetstøtte at give u-landene et større råderum. Danmarks position er cirka midt imellem, oplyser Winnie E. Petersen fra Danidas Udviklingspolitiske Kontor.

- Fra Danmarks side ønskede vi, at erklæringen skulle opstille mål, for eksempel om at 50 procent af bistanden skal kanaliseres gennem udviklingslandenes egne systemer, siger hun.

Særlige EU-målsætninger

Sluterklæringen endte med at være langt mere vagt formuleret, end EU havde ønsket, og derfor valgte unionen at opstille sine egne forpligtende mål. De går blandt andet ud på, at EU-landene skal undgå at oprette nye bistandsprojekter ved siden af de lokale myndigheder. Tværtimod skal EU gå foran med at lade u-landene styre selv. U-landene forpligter sig på deres side til at forbedre deres administration, så den tillid, der er en forudsætning for den effektive bistand, kan være til stede.

Læs mere på :

www.aidharmonisation.org

ALPE – op ad bakke

Allianceprogrammer mellem store og små spillere på den danske ngo-scene har haft en langsom start. Men nu er der ved at komme gang i allianceerne.

Af Poul Kjar

- Det har været en lang og sej proces at få Allianceprogrammet op at stå. Arbejdet har stået på i flere år og har kostet mange personaleressourcer, fortæller Peter With fra u-landsorganisationen Ibis, der er koordinator på Alliancen for Fattigdomsbekæmpelse - ALPE.

Alliancen består af 11 danske organisationer, der både tæller fagforeninger, handicaporganisationer, små og store u-landsorganisationer.

Programmet arbejder på at danne netværk mellem organisationernes samarbejdspartnere i fem afrikanske og mellemamerikanske lande. Målet er at styrke partnernes deltagelse i det politiske arbejde med fattigdomsstrategier, de såkaldte PRSP'er.

Forarbejdet til Allianceprogrammet startede i 2001, og i 2002 blev et pilotprojekt til 2,6 millioner kroner sat i gang med deltagelse af de tre store organisationer Ibis, MS, Folkekirkens Nødhjælp og det daværende Center for Udviklingsforskning.

Den efterfølgende allianceansøgning med 12 deltagende organisationer på 30 millioner kroner blev afvist i Danidas styrelse i december 2003, og allianceen blev opfordret til at udarbejde et mindre og mere fokuseret projekt. Resultatet blev et program til seks millioner kroner.

- Det er klart, at vi ender op med et langt mindre ambitiøst projekt, der er blevet skåret fra 30 til 6 millioner kroner. Færre lokale koordinatore, færre konkrete projektaktiviteter og færre sekretariats- og forskningsmidler i Danmark. Men kun én af de danske organisationer er faldet fra, siger Peter With.

Få ansøgninger

Allianceprogrammerne blev lanceret i Danidas civilsamfundsstrategi fra 1999. Formålet er, at organisationer i fællesskab kan søge penge i Danida, så deres forskellige kernekompetencer supplerer hinanden med det formål at gennemføre en mere sammenhængende indsats inden for et område.

Men ansøgningerne er ikke væltet ind.

- Vi har formuleret en ramme for bevillingerne til samarbejde mellem ngo'erne, men det har aldrig været meningen, at det skulle føre til et større antal bevillinger. Og samarbejdet kan vise sig at være svært, fordi de mindre ngo'er opererer under nogle helt andre vilkår, end de store gør. For eksempel bliver de frivillige fra de mindre organisationer nødt til at holde møder uden for almindelig arbejdstid, siger chefkonsulent Jens Kåre Rasmussen fra kontoret for Humanitær Bistand og Ngo-samarbejde i Udenrigsministeriet.

Endelig er der store kulturelle forskelle på organisationerne. ALPE-projektets sammensætning af fagbevægelsen, handicaporganisationer og små og store u-landsorganisationer kan virke som en umulig cocktail. Men dertil siger Peter With:

- De bidrager hver især med det, der er deres særkende. Navnlig de mindre organisationer er meget interesserede i at få deres partnere i syd til at få kendskab til og samarbejde med de store. Således kan lokale handicaporganisationer i Ghana få stor gavn af at blive koblet til tunge spillere som de lokale fagforeninger, der er vant til at lave lobbyarbejde, fortæller Peter With.

Efter en svær start har Danida nu bevilget i alt 82 millioner kroner til ni forskellige allianceprogrammer mellem store og små spillere på ngo-banen.

ALPES 11 DANSKE MEDLEMMER

BUPL, 3F, Ulandssekretariatet,
Dansk Blindesamfund, □ Dansk Handicapforbund, □ De Samvirkende □ Invalideorganisationer,
CARE Danmark, Ibis, □ Folkekirkeens Nødhjælp, MS og Kvindernes U-landsudvalg.

Nicaragua møder Afrika

Alliancen for Fattigdomsbekæmpelse – ALPE - havde inviteret sine ghanesiske og nicaraguanske partnere til Danmark i forbindelse med en offentlig høring om det nye Allianceprogram. Udvikling talte med Yamileth Molina Flores fra gender-netværket i Nicaragua.

Tekst og foto: Poul Kjar

- *Hvad laver Allianceprogrammet i Nicaragua?*

- Vi samler en lang række af de organisationer i civilsamfundet, der arbejder på at få indflydelse på de nationale fattigdomsstrategier og sætter særligt fokus på køn og kvinders rettigheder. Vi har et lille budget til at organisere arbejdet og lave analyser og information om kvinders rettigheder i forhold til fattigdomsstrategierne. Og regeringen er forpligtet til at lytte til, hvad civilsamfundet har at sige.

- *Men hvorfor er det vigtigt at sætte fokus på køn, det handler vel om at bekæmpe fattigdom?*

- I Nicaragua er det kvinderne, der sørger for husholdningen, samtidig med at det ofte er kvinderne, der skal sørge for indkomst til husstanden. Og ikke nok med det. I mange tilfælde bliver kvinderne udsat for vold i hjemmet. Så kvindernes stilling i forhold til at bekæmpe fattigdom, er afgørende.

- *Hvad får I ud af at være en del af en alliance med organisationer ikke bare i Nicaragua, men også i Honduras og Afrika?*

- Fattige i for eksempel Ghana deler de samme problemer, som vi gør her i Mellemamerika. Det er derfor vigtigt at kunne udveksle vores erfaringer og løsninger på problemerne. Og de organisationer, der i sidste ende definerer de økonomiske rammer for de nationale fattigdomsstrategier, er globale institutioner som Verdensbanken og IMF. Derfor er det vigtigt, at civilsamfundet på tværs af landene får en fælles global stemme, så vi sammen kan lægge pres på institutionerne.

- *Men hvordan får I samarbejdet til at fungere på tværs af Atlanten?*

- Det er klart, at det er svært, når vi ikke kan mødes ansigt til ansigt. Men det ghanesiske netværk har fået en koordinator, der har studeret og boet i Cuba i 10 år. Så arbejdsproget er faktisk spansk.

Vigtig viden går tabt

Den danske Afghanistan-komité DACAAR fyrer hundredvis af lokale medarbejdere. Et nationalt problem for Afghanistan, lyder det fra direktør Gorm Pedersen, der advarer mod for hurtigt at overlade alt ansvar til den afghanske regering.

Af Sine Schack Vestergaard

I takt med at den afghanske regering bliver mere og mere stabil, ønsker de internationale donorer, at regeringen selv skal tage ansvar for landets udvikling, og dermed for hvordan de internationale bistandsdollars bliver brugt.

- Umiddelbart en helt rimelig tanke, og et princip vi bestemt støtter, siger Gorm Pedersen, direktør i den danske Afghanistan-komité, DACAAR.

Men når det så er sagt, er Gorm Pedersen langt fra ukritisk over for denne udvikling. Donorer som EU-Kommissionen, Verdensbanken og den amerikanske stats bistandsorganisation, USAid, ønsker nu at kanalisere deres penge gennem regeringen frem for gennem ngo'erne, og det har betydet, at DACAAR har været nødt til at afskedige 200 lokale medarbejdere fra sit vandsektorprogram. Og flere fyringer er i udsigt den kommende tid.

- Konsekvensen er, at Afghanistan mister en kapacitet, som landet ikke har råd til at miste, siger Gorm Pedersen fra Kabul.

- Hvis den private sektor var stærk nok til at ansætte de medarbejdere, som vi må fyre, ville der ikke være noget problem. Men det er den ikke, og dermed mister landet viden.

DACAAR støtter udviklingen af den private sektor i Afghanistan, men ifølge Gorm Pedersen er der meget lang vej igen, før den kan erstatte ngo'ernes arbejde.

Langsom regering

- De private virksomheder er fortsat meget små, og regeringsbureaukratiet er så langsomt, at der går meget lang tid, før pengene kommer ud og gør gavn. I den periode har vi ngo'er ikke råd til at holde på de ansatte, og dermed går deres kundskaber tabt, fortsætter Gorm Pedersen.

Efter hans mening er udviklingen hen imod at lade den afghanske regering formidle den internationale bistand forhastet.

- Processen blev sat i gang for cirka et år siden, og det er gået alt for hurtigt. Det er regeringen, der styrer pengestrømmen, og ngo'erne, der udfører arbejdet. Det er helt rimeligt, men regeringen har bare ikke kapaciteten til at gøre det effektivt nok. Det er et nationalt planlægningsproblem, siger Gorm Pedersen.

DACAAR har arbejdet i området i over 20 år og står i øjeblikket for 60 procent af Afghanistans vandforsyning. Udenrigsministeriet har i perioden 1996 - 2004 ydet i alt 136 millioner kroner til DACAAR's genopbygningsprogram i Afghanistan. En ansøgning om yderligere 71,6 millioner bliver forelagt Danidas Styrelse til maj.

KRONIK

Når bistand bliver til stilstand

EU's bistand til de palæstinensiske områder er plastre på sårene fra den israelske besættelse, ikke et bidrag til reel udvikling, skriver kronikøren. Politisk pres er nødvendigt.

Af Ditte Bjerregaard

Havnen og lufthavnen i Gaza har én ting til fælles. Begge er bygget med EU-midler, og begge er de - som så mange andre projekter - blevet ødelagt af israelsk militær.

Midt i den politiske begejstring over tegn på en genoplivet fredsproces mellem Israel og de besatte palæstinensiske områder, tegner 10 års erfaring med massiv EU-bistand og en fejlslagen fredsproces et mere realistisk billede af forskellen mellem fredshåb og virkelighed.

Kernen i EU's (og medlemsstaternes) dilemma er, at Unionen er en stærk økonomisk magt, men en svag politisk spiller i Mellemøsten. Et dilemma, der også gælder Danmark, som fører sin Mellemøstpolitik via EU.

Fredsprocessen er siden 1994 primært blevet støttet af EU i form af udviklingsbistand til de besatte palæstinensiske områder. Men bistanden har hverken skabt udvikling eller påvirket fredsprocessen positivt. Sammenbruddet i fredsprocessen, der brød ud i lys lue med den anden intifada i 2000, har i stedet ændret bistanden. Støtten er kommet til at handle om at holde de palæstinensiske myndigheder i live og gennem nødhjælp at forsøge at afværge den politisk skabte humanitære krise i de besatte områder.

De cirka 1,8 milliarder bistandskroner, som EU-Kommissionen har afsat til de besatte palæstinensiske områder i 2005 - hvortil kommer medlemsstaternes egen bistand - er ikke

nok. EU må sammen med den finansielle støtte påtage sig en langt mere samlet og aktiv politisk linie, hvis den israelske regerings tilbagetrækningsplan fra Gaza og dele af den nordlige Vestbred skal føre til en bæredygtig to-statsløsning - og ikke blot et kortvarigt afbræk fra voldelig konflikt.

Bistand afkoblet fredsproces

Før underskrivelsen af Osloaftalen i 1993 havde Israel som besættelsesmagt ansvaret for de besatte palæstinensiske områder. Da aftalen var på plads, overtog de internationale donorer i realiteten det finansielle ansvar fra Israel. EU og dets medlemslande er siden blevet den største donor til den palæstinensiske myndighed.

EU og medlemslandene kom til de besatte palæstinensiske områder for at støtte en fredsproces og herunder etableringen af en levedygtig palæstinensisk stat. Men EU er endt med primært at handle reaktivt for at afbøde de økonomiske og sociale konsekvenser af *tilbagekridt* i fredsprocessen.

Særligt Oslo-processens politiske og militære opdeling af de besatte områder i zoner, hvor selvstyreområderne ligger som 'øer' omgivet af israelsk kontrolleret territorium, har haft store negative konsekvenser for udviklingspotentialer. Allerede i de første år, fra 1994-1996, førte 'lukkede grænser' til direkte tab på omkring 2,8 milliarder dollars for den palæstinensiske økonomi - omkring det dobbelte af den samlede bistand i samme periode.

I donorbistanden var der ikke taget højde for de tilfælde, hvor fredsprocessen ikke skred frem som planlagt. Selv når fredsprocessen, der må ses som den eneste betingelse for bistanden, reelt gik/går i stå, pressede/presser donorerne ikke parterne i særligt vidt omfang. Under Likuds statsminister Netanyahu i 1999 konkluderede Verdensbanken og FN's særlige koordinator i de besatte områder (UNSCO) i en rapport, at der var donorvilje til at forsætte på trods af, at: *"Det er klart, at 'fredsdividenden' har vist sig flygtig, og at mange antagelser og håb, som udviklingsplanerne var baseret på, ikke har holdt... donorerne bliver nødt til at spørge sig selv om de overhovedet skal fortsætte og i givet fald med hvad."*

I stedet for at gøre bistanden betinget af reelle fremskridt ændres bistanden fra langsigtede til mere kortsigtede mål: at opretholde palæstinenserens levestandard og forsætte opbygningen af selvstyret.

Et senere eksempel på et reaktivt donormønster er den israelske regerings 'Operation Forsvarsskjold' under Intifadaen i 2002. Den direkte konsekvens var ifølge Verdensbanken ødelæggelser for 930 millioner dollars i de besatte områder. Ødelæggelserne af blandt andet projekter betalt med bistandsmidler førte ikke til voldsom kritik, trusler om at trække sig ud, eller at EU og medlemslandenes bistand blev betinget af ændret israelsk politik.

Derimod skete der en ændring af bistanden. Den blev til nødhjælp, der skulle afværge de humanitære konsekvenser af israelske ødelæggelser, lukninger og opbygning af muren. Handlinger, som den israelske regering begrundede med sikkerhedshensyn efter selvmordsbomber i Israel. Muren på Vestbredden er ifølge Den Internationale Domstol i Haag, folkeretsstridig og skal rives ned.

Det er naturligvis positivt, at bistanden har kunnet tilpasses den usikre situation, økonomiske forværring og sikre de palæstinensiske myndigheders overlevelse. Men i et lidt bredere perspektiv er det svært at se bistanden som en succes. Det konstant nærtstående økonomiske kollaps i de palæstinensiske territorier skyldes i høj grad den israelske regerings politik med lukninger omkring og i de besatte områder (mure, checkpoints, jordvolde, hegn osv.).

Nødhjælp og besættelse

Den anden Intifada har ifølge FN-organisationen for Palæstinensiske Flygtninge (UNRWA) haft de alvorligste negative konsekvenser i nyere tid for organisationens mulighed for at udføre mandatet - skole og sundhed - til palæstinensiske flygtninge i de besatte områder, og mange UNRWA-bygninger er blevet ødelagt. Det har været op til donorerne at sikre leverancer i de afspærrede områder.

Spørgsmålet er, om den israelske regering har indtænkt donorerens humanitære tilsagn i politik-udviklingen, og om de tilmed har været med til at muliggøre visse politikker. Denne frygt udtrykkes i en rapport udarbejdet for donor-landene i de besatte områder:

"Mange af vores samtalepartnere nævnte det paradoksale i, at donorerne ved at optræpe deres bistand kunne komme til at støtte israelsk genbesættelse og derved fritage den israelske regering fra dens humanitæretlige forpligtelser til at sikre den besatte befolknings velfærd." (Mokoro-rapporten, 2003)

Hvis donorerne ønskede at lægge pres på Israel, fremgår det af Genèvekonventionen, den humanitære folkeret, at det er Israels forpligtelse at tage økonomisk ansvar for besættelsen. Det var tilfældet under den civile israelske administration indtil 1994, selvom donorer allerede siden 1950 finansierede UNRWA.

Omkostningerne til nødhjælp var i 2003 på cirka 1,1 milliarder dollars pr. år. Internationalt Røde Kors (ICRC) var den første organisation, der i november 2003 trak sig ud af nødhjælpen på Vestbredden. Vincent Bernard, ICRC talsmand, udtalte til den britiske avis *The Independent* d. 16/11 2003:

"Det var humanitær bistand beregnet på at afhjælpe en humanitær nødsituation, og var ikke beregnet på at adressere de mere langsigtede problemer forbundet med udgangsforbud, lukninger og sammenbruddet i økonomien [i de besatte områder]. Det er ikke vores ansvar at varetage palæstinenserne økonomiske behov. Vi har gentagne gange sagt, at det er besættelsesmagtens ansvar."

Indtil videre har man ikke set et koordineret donorpres i forhold til Israels politik. Dilemmaet er, at nedskæring i nødhjælpen kan gå ud over den civile palæstinensiske befolkning, trods Israels formelle ansvar. Det går også imod mange af nødhjælpsorganisationernes selvopfattelse.

Samlet set minder bistanden om konceptet for en 'traditionel' krise- og udviklingssituation frem for en konflikt- og besættelsessituation. Og det på trods af, at besættelsen snart har varet 38 år.

Økonomiske betingelser

Israels politik har langt større betydning for den økonomiske udvikling end bistand. Det kan derfor undre, at da EU endelig begynder at stille større politiske krav til bistanden i 2002, gælder betingelserne kun palæstinensiske reformer.

Det var lykkedes den nu afdøde Arafat, trods de palæstinensiske myndigheders direkte donorafhængighed, at opbygge et klassisk patron-klient system: Økonomisk ved korrupsion, politisk misbrug, manglende gennemsigtighed og lukrative varemonopoler. Politisk ved monopolisering af magten, udskydelse af vedtagelsen af en national forfatning og på sikkerhedsområdet at opbygge et væld af politistyrker uden en samlet ansvarshavende - på nær Arafat selv.

Donorafhængigheden har ifølge EU's tidligere kommissær for eksterne forbindelser, Chris Patten, betydet, at EU har kunnet påvirke de palæstinensiske myndigheder til at gennemføre reformer. Men EU har ikke benyttet menneskerettighedsklausulen i sin frihandelsaftale med Israel til at stille krav til den israelske side. Endog uanset, at den Internationale Domstol i Haag fastslog, at Israel har det fulde humanitærretlige og menneskeretlige ansvar for de besatte områder. Med andre ord: Uden også at benytte 'den økonomiske muskel' overfor den stærke part, Israel, leder reformkrav ikke nødvendigvis til fremskridt i fredsprocessen. Palæstinensiske reformer er ikke det samme som en sikker vej til to-statsløsningen. Heller ikke selvom den palæstinensiske leder nu hedder Mahmoud Abbas, og der er stor international opbakning til palæstinensiske reformer, som det fremgik af den nyligt afholdte konference i London.

Svag politisk aktør

Grunden til EU's handlingslammelse må findes i uenigheden blandt EU's medlemslande, hvor emnet Mellemsøsten også har stærke indenrigspolitiske toner. For stater som Tyskland betyder 2. verdenskrig og Holocaust, at man er tilbageholdende med kritik af Israels besættelsespolitikker. Omvendt har Frankrig en tættere relation til nogle af de arabiske stater og er mere kritisk over for den fortsatte besættelse. Storbritannien er tæt knyttet til USA's udenrigspolitik og dermed influeret af den politiske situation i USA.

EU er Israels største handelspartner. Men EU er ikke en enhedsaktør, og problemer med at opnå enighed om Mellemsøstpolitikken mindsker særligt i krisetider mulighederne for at øve indflydelse på konfliktløsningen. EU's påvirkningsmuligheder er størst, når der er en reel fredsproces, hvor mere socioøkonomiske orienterede politikker kan spille en positiv rolle.

Hvad kommer efter Gaza?

Israels ensidige tilbagetrækningsplan fra Gaza og dele af den nordlige Vestbred kan ifølge en ny rapport af den anerkendte ngo International Crisis Group ses som:

"..et forsøg på at stabilisere den palæstinensiske situation samtidig med at der skabes en stærk politisk forsikring imod internationale bestræbelser på at slutte konflikten på basis af den nuværende brede internationale konsensus - en konsensus hvis betingelser er uacceptable for Sharon."

Samtidig med at det internationale samfund - og herunder EU - støtter tilbagetrækningen, er det afgørende at fokusere på, hvad der skal ske bagefter med de resterende besatte

områder. Ellers kan tilbagetrækningen ende med kun at sikre en kortvarig stabilitet. Det vil kræve en langt mere aktiv og samlet EU-politik, hvor politiske problemer ikke længere primært adresseres med økonomisk bistand.

Men kan EU det?

Ditte Bjerregaard er fotojournalist og har skrevet speciale på statskundskab om besættelsespolitikker og konfliktløsningspotentialer for de besatte palæstinensiske områder.

Rapporter

Aid Management and Coordination during the Intifada, (Mokoro-rapporten), 23. juli 2003, Report to the LACC Co-Chairs, Version 3, Mokoro, Oxford.

Nyttige links

www.reliefweb.int

OCHA, FN's Koordinationsskontor for humanitær bistand.

www.worldbank.org

Verdensbanken, se under 'Westbank & Gaza'.

www.crisisweb.org

International Crisis Group, grundige analyser om fredsprocessen.

www.haaretzdaily.com

Engelsk udgave af den israelske avis *Haaretz*.

Efter Beijing +10

Status quo. FN's Kvindekonference i New York blev en kamp for blot at fastholde gamle landvindinger.

Af Charlotte Kirkegaard

"Verden har brug for frie kvinder - de søde har vi nok af"

Sådan lyder starten af et digt skrevet og oplæst af en kenyansk kvinde den 8. marts. Digttoplæsninger, inspirerende oplæg, lesbiske feminister og kristne præster var en del af FN's 49. Kvindekonference i New York. Det skulle have været en fejring af 10 året for Kvindekonferencen i Beijing, der udmundede i en stærk handlingsplan om ligestilling. I stedet blev det en øvelse i blot at holde regeringerne fast på det, det lovede dengang - med USA som bremseklods.

Regeringsrepræsentanter fra 130 lande og 7.000 ngo'er var samlet i New York 26. februar til 11. marts for at diskutere køn og ligestilling. På forhånd var fremlagt udkast til en absolut minimumserklæring, der blot bekræftede Handlingsplanen fra Beijing, selvom der blandt en række regeringer - herunder de europæiske - og ngo'er er enighed om, at Handlingsplanen ikke længere er helt tidssvarende. Den er ikke stærk nok, hvad angår kvinders reproduktive og seksuelle rettigheder og tager ikke højde for globaliseringen - særlig de økonomiske konsekvenser for kvinder.

Men regeringerne, FN og ngo'er har været enige om ikke at ville genåbne Handlingsplanen for nye forhandlinger, fordi fundamentalistiske kræfter i USA og den muslimske verden vil arbejde for en begrænsning af kvinders rettigheder.

Men tilslutningen til minimumserklæringen var også for meget for USA, som lagde ud med at forlange en tilføjelse, der gik på at Handlingsplanen ikke må medføre nye internationale erklæringer for verdens kvinder - navnlig ikke retten til abort. En tilføjelse, der i realiteten var meningsløs, da Handlingsplanen ikke omfatter retten til abort, men det betød at de officielle regeringsdelegationer måtte bruge en stor del af tiden den første uge til at forhandle med USA om at tilbagetrække denne tilføjelse. Konsekvensen var, at der ikke var kræfter og luft til at diskutere fremtidigt arbejde og nye visioner.

Sidst på ugen gav USA sig, og minimumserklæringen, der blot bekræfter det, man vedtog for ti år siden, blev trods alt vedtaget. USA fik ikke den støtte fra de muslimske lande, man havde regnet med men fik i hvert flad markeret eget standpunkt.

Den amerikanske holdning til kvinders reproduktive og seksuelle rettigheder har alvorlige konsekvenser for de lande, der modtager bistand fra USA. Dagen efter Bush tiltrådte som præsident, genindførte han en lov om, at der ikke måtte ydes bistand til u-landsprojekter, der indeholder oplysninger om prævention til ugifte, eller som yder

rådgivning om eller udfører aborter. I stedet skal der prædikes seksuel afholdenhed, da amerikanerne mener at oplysning om prævention til unge fremprovokerer promiskuøs livsførelse. En absurd tilgang i forhold til afrikanske kvinder, der ofte ikke selv bestemmer, om de vil have sex eller med hvem, de vil have sex, og hvor risikoen for hiv/aids er ekstrem høj. Flere kvinder fra Syd fortalte under konferencen om de problemer, den amerikanske politik medfører i form af øget dødelighed og meget unge kvinder, der tvinges til at føde.

Et gennemgående tema på konferencen var det tilbageslag, som verdens kvinder oplever.

At det skal opleves som en sejr ikke at blive sat tilbage, men blot at kunne holde fast i en ti år gammel handlingsplan, vakte bekymring.

Mange udtrykte frustration over, at FN mister magt og indflydelse, samtidig med at kvinder har fået stor indflydelse inden for FN.

2015 Målene er et godt eksempel. Det er lykkedes kvinder verden over at være med til at sætte deres præg på strategien og gennemførelsen af målene. Samtlige mål har været gennemgået inden for FN med det formål at sikre kønsperspektivet, og der er kommet en række konkrete anbefalinger ud af det. Ifølge en række globale kvindeorganisationer og -netværk er problemet, at den globale handelspolitik - herunder Verdenshandelsorganisationen WTO - ikke er underlagt menneskerettighederne og dermed heller ikke tager højde for kvinders rettigheder og mangel på muligheder. Tværtimod har den globale handelspolitik en økonomisk slagside for kvinder, særlig i u-landene.

En anden stor bekymring er den kommende reform af FN. Det næste topmøde, der afholdes i september om 2015 Målene, er planlagt helt uden ngo-deltagelse - af sikkerhedsgrunde. De globale kvindeorganisationer er bekymrede for, at det for fremtiden bliver endnu sværere at deltage i og påvirke de store FN-møder og dagsordner og der er ingen tvivl om, at det er kvindekongresserne, der samler den største ngo-deltagelse, og at denne deltagelse af græsrodder i konferencer gennem årene har vist sig at være en effektiv måde at påvirke de globale dagsordner på.

Charlotte Kirkegaard er projektleder på Center for Ligestilingsforskning på Roskilde Universitetscenter og deltog i FN's 49. Kvindekongress i New York. ck@celi.dk

Grundigt, men tørt

Ny bog giver et fint overblik over 33 års dansk samarbejde med Tanzania. □ Herunder et indblik i, hvad tanzanierne selv mener om den danske indsats.

Af Jesper Strudsholm

Med udviklingsindustriens konstante kurs- og medarbejderskifter sker det alt for sjældent, at nogen standser op og tegner de lange linier.

Det har den nu pensionerede Danida-veteran Ole Mølgård Andersen rådet bod på i ny bog.

Ambitionerne antydes i titlen; *Tanzanias og Danmarks udviklingssamarbejde 1962-95*. Altså en gennemgang af bistanden til den suverænt største modtager af dansk u-landsbistand gennem 33 år.

Ingen er formentlig bedre kvalificeret til det job end netop Ole Mølgård Andersen. Tilbage i 1960'erne underviste han i økonomi på *University College* i Dar es Salaam, hvor han senere blev chef for Danida-missionen. Og siden bevarede han gennem en årrække kontakten med landet som chef for Udenrigsministeriets Afrika-kontor og siden det daværende TSA (Tjenesten for Sektorfaglige Anliggender).

Vi kommer tilsvarende vidt omkring i bogen, der har grundige afsnit om både Tanzanias flaksende økonomiske udvikling og donorernes mange kursskifter under forsøgene på at hjælpe.

I 15 *case studies* kommer Mølgård mange steder helt ned i de detaljer, der ofte afgør bistandens succes eller fiasko - og som i en fremstilling som denne er med til at gøre stoffet nærværende. Han skal også roses for mange steder at give os en fornemmelse af, hvad tanzanierne selv mente om at være udsat for dansk og international bistandspolitik.

Det hele er præget af den grundighed, som var Mølgårds varemærke i Danida. Til gengæld savner man i nogen grad den vilje til bramfri kritik og selvransagelse på firmaets vegne, som han også var kendt for.

Man kunne have håbet, at Mølgård som nu forhenværende ville smide al forsigtighed over bord og kaste sig ud i den livlige diskussion af den ofte ganske brogede indsats i Tanzania. Men læsere på jagt efter markant stillingtagen (eller anekdoter fra maskinrummet) vil et langt stykke af vejen blive skuffet.

Der er ellers nok at have holdninger til. Præsident Julius Nyereres ambitiøse landbrugsreform med storlandsbyer (kendt som *Ujamaa* - 'fællesskab' på swahili) førte til nogen af Afrikas største tvangsflytninger - og et voldsomt fald i landbrugsproduktionen.

Tvangsforflytningerne var næppe gået i dag uden store protester om krænkelser af menneskerettigheder. Men Nyerere slap fra projektet uden de store skrammer i donorerens agtelse, blandt andet fordi han nød en personlig goodwill for sine politiske idealer, der i nogen grad mindede om nordisk socialdemokrati oversat til afrikansk.

Mølgård citerer loyalt dele af datidens kritik mod *Ujamaa*. Og et par gange beskriver han Nyereres karisma og andre forklaringer på donorerens lange tålmodighed med nogle af landsfaderens mere tvivlsomme ideer. Men ud over et enkelt sted at kalde Nyerere 'stædig', viger Mølgård som regel uden om det indblik i datidens debatter, som han utvivlsomt har materialet til.

Vi kommer måske nærmest i hans beskrivelse af Det nordiske Andelsprojekt, der gennem 20 år forsøgte at overføre det bedste af den skandinaviske andelstanke til allerede eksisterende kooperativer i Tanzania. Her fornemmer man Mølgårds frustration over evindelige kursskifter og ikke mindst Nyereres politiske omklamring. Og i glimt får vi en fornemmelse af de diskussioner, som de involverede medarbejdere undervejs har haft.

Det er selvfølgelig fuldt bevidst, at Mølgård efter en lang karriere i Udenrigsministeriet har valgt embedsmandens helt overvejende neutrale fremstilling og lader læserne drage deres egne konklusioner. Men det havde unægteligt været forfriskende, hvis det hjerteblood, der overhovedet har fået Mølgård til at skrive bogen, i højere grad drev over dens sider. Det har han jo rigeligt pondus til at forsvare.

Jesper Strudsholm er korrespondent for dagbladet Politiken og bosat i Sydafrika.

Ole Mølgård Andersen:

Tanzanias og Danmarks udviklingssamarbejde 1962-95.

Udgivet af Danida.

Gratis. Kan bestilles på www.danida-publikationer.dk

Matthiessen og menneskerettighederne

For fremtiden er det 48-årige Michael Matthiessen, der skal føre ordet på menneskerettighedsområdet på vegne af EU's udenrigspolitiske chef, Javier Solana.

Tekst og foto: Louise Wendt Jensen

Alsidig, hårdtarbejdende, kreativ og en af Danmarks bedste diplomater.

Det skorter ikke på roserne og respekten, når tidligere kolleger skal sætte ord på Michael Matthiessen, der 17. januar i år blev udnævnt til personlig repræsentant for menneskerettigheder for EU's udenrigspolitiske chef, Javier Solana.

- Han engagerer sig helt ned i dybden af det, han beskæftiger sig med, og man kan være sikker på, at når han har haft fingre i noget, så er det ikke kun forsiden, der ser pæn ud, siger Michael Zilmer-Johns, departementsråd i Statsministeriet og tidligere kollega med Michael Matthiessen i Udenrigsministeriet.

Den beskrivelse nikker ambassadør Reimer Reinholdt Nielsen, Danmarks repræsentant i PSC - den udenrigs- og sikkerhedspolitiske komité ved den Europæiske Union - genkendende til. Han har arbejdet tæt sammen med Michael Matthiessen i Bruxelles og kalder ham 'enormt dedikeret' og vellidt af sine samarbejdspartnere.

- Når han er så populær hos ambassadørerne, som han vitterligt er, skyldes det, at han gør sig den ulejlighed at lytte til alle. Også de små lande. Han er meget hjælpsom og utroligt åben, og så er han altid i godt humør, selvom han arbejder hårdt. Han må have en enormt høj stresstærskel, siger Reimer Reinholdt Nielsen.

Fast ankermand

Og en høj stresstærskel lyder det også som om, der bliver brug for i det nye job, når man hører Michael Matthiessen fortælle om sine arbejdsopgaver.

Posten som personlig repræsentant for menneskerettigheder blev oprettet af de 25 EU-landes stats- og regeringschefer på EU-topmødet i december sidste år. Michael Matthiessen har derfor brugt de sidste to måneder på at sætte sig ind i området og snakke med et utal af mennesker for at kunne definere, hvor hans indsats skal lægges.

- Der er jo allerede mange mennesker, der arbejder med menneskerettigheder i EU-regi. Derfor er det meget vigtigt for mig, at det, jeg skal tilføre, bliver en merværdi i forhold til det allerede eksisterende, siger Michael Matthiessen.

Han understreger, at hans mandat ligger indenfor det, der på EU'sk kaldes FUSP - EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik - og derfor retter sig mod såkaldt tredje lande, som er lande uden for EU.

- Vi har dialoger og konsultationer med tredje lande om menneskerettigheder, og der kan jeg bidrage med noget kontinuitet og sammenhæng. Et af vores problemer har været, at EU skifter formandskab hvert halve år, og så møder landene en ny person til hvert møde. Her vil jeg være den gennemgående figur, der ved, hvad der blev snakket om sidst, og kan spørge ind til hvorfor der måske ikke er sket noget på området, siger Michael Matthiessen.

Hold kontakt til ngo'erne

I det hele taget er sammenhæng og kontinuitet nøgleord for hans arbejde.

- Det bliver min opgave at bidrage til, at menneskerettigheder tænkes ind og integreres i alle EU's politikker, både udenrigs-, bistands- og handelspolitik, og hvor det ellers er nødvendigt. Det betyder, at alle EU-aktører, både dem der sidder og forhandler hjemme bag skrivebordet og ham, der står og skal lede vores politimission i Kinshasa, skal kende og bruge vores retningslinjer inden for menneskerettigheder, siger han.

Derudover vil Michael Matthiessen styrke EU's menneskerettighedspolitik både i FN-regi, i Europarådet og i Den Europæiske Sikkerheds- og Samarbejdsorganisation (OSCE), og så skal der holdes bedre kontakt til interesseorganisationer og ngo'er som Amnesty International og Human Rights Watch.

- Om tre til fem år vil jeg gerne, at man kan se, at der er kommet mere sammenhæng i EU's menneskerettighedspolitik, men jeg vil også gerne kunne fremvise nogle konkrete resultater som for eksempel bedre retsstatssystemer i nogle lande og flere frigivne politiske fanger, lyder Michael Matthiessens succeskriterier for sit job.

Skal man tro hans kolleger, er han manden, der kan opfylde dem.

Louise Wendt Jensen er freelancejournalist bosat i Bruxelles.

louise@wendtjensen.dk

BLÅ BOG

Michael Matthiessen er uddannet cand. scient. pol. og kom i 1982 til Udenrigsministeriet. Herfra flyttede han i 1985 til Bruxelles for at blive vicedirektør i kabinettet for NATOs daværende generalsekretær, Lord Carrington. Under Danmarks EU-formandskab i 1987 arbejdede Michael Matthiessen på den danske EU-repræsentation i Bruxelles, hvorefter han i tre år fra 1988 var ministersekretær for Poul Schlüter. Efter endnu fem år i Bruxelles fra 1992 ledede Michael Matthiessen EU-kontoret på Asiatisk Plads, før Javier Solana i 1999 hentede ham til Ministerrådet i Bruxelles for at medvirke til at udvikle EU's fælles udenrigspolitik.

I de seneste tre år har han haft ansvaret for civil krisestyring og planlægningen af EU's politimissioner.

NYT OM NAVNEL

BILATERALE LANGTIDSRÅDGIVERE (Ansatte på sektorprogrammer, der administreres af Danida og regeringer i modtagerlandene)

MD Angela Christa Corea, 47, er kontraktansat som Public Health Adviser ved sundhedssektorprogrammet i Kenya med tjenestested i Nairobi. Angela Christa Corea kommer fra en stilling som Health Adviser ved Sundhedssektorprogrammet i Mozambique.

Merkonom Johanne Djurhuus, 55, er kontraktansat som rådgiver ved genopbygningsbistanden i Irak med tjenestested i Basra. Johanne Djurhuus har tidligere arbejdet for blandt andet UNRWA, OCHA og UNICEF.

MD Anders Jeppsson, 42, er kontraktansat som seniorrådgiver ved sundhedssektorprogrammet i Tanzania med tjenestested i Dar es Salaam.

Cand.scient. Ole Houmøller, 53, er kontraktansat som seniorrådgiver ved den regionale vandressourceforvaltning i Sydafrika med tjenestested i Pretoria.

HA Svend Eric Müller, 54, er kontraktansat som Health Systems Adviser ved sundhedssektorprogrammet i Kenya med tjenestested i Nairobi.

Lærer Flemming Sørensen, 55, er kontraktansat som seniorrådgiver ved Danish Technical Advisory Office (DTAO) i Yemen med tjenestested i Sana'a. Flemming Sørensen kommer fra en stilling som projektudvikler og underviser på LO-Skolen i Helsingør. Han har tidligere arbejdet for ILO i blandt andet Mozambique.

MULTILATERALE RÅDGIVERE (Ansatte i FN-organisationer. □JPO = Junior Professional Officer)

Cand.mag. Kamilla Heden Henningsen, 27, er udsendt til Kenya som JPO for FN's Miljøprogram (UNEP) med henblik på at arbejde med fattigdom og miljø.

Cand.scient.soc. Thomas Skov-Hansen, 31, er udsendt til Nepal som JPO for FN's Udviklingsprogram (UNDP) med henblik på at arbejde med god regeringsførelse og menneskerettigheder.

Cand.scient.soc. Camilla Dan-Weibel, 31, er udsendt til Benin som JPO for FN's Udviklingsprogram (UNDP) med henblik på at arbejde med god regeringsførelse og menneskerettigheder.

UDENRIGSMINISTERIET

Ulrik Federspiel, 61, tiltræder pr. 1. oktober som ny direktør for Udenrigsministeriet. Federspiel, der er Danmarks ambassadør i Washington DC, bytter plads med ministeriets nuværende direktør, Friis Arne Petersen.

NGO'ER (Ikke-statslige organisationer)

Sygeplejerske Merete Engell, 34, udsendes til Den Demokratiske Republik Congo for Læger uden Grænser (MSF). Her skal hun give medicinsk nødhjælp til de mange internt fordrevne, der opholder sig i lejre i Ituri-regionen. Merete Engell har tidligere været udsendt for MSF til blandt andet Liberia og Sudan.

Ph.d. i udviklingsøkonomi Christian Friis Bach, 38, er ansat som international chef i Folkekirkens Nødhjælp. Christian Friis Bach kommer fra en stilling som lektor i international økonomi/u-lands-økonomi ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i København, hvorfra han de seneste år har haft orlov for at drive rådgivningsvirksomhed. Derudover har han været formand for Mellemlfolkeligt Samvirke (1997-2001) samt medstifter af Max Havelaar Fonden i Danmark.

Journalist Marianne Frederiksen er blevet ansat som NGO-konsulent i Projektrådgivningen (PRNGO) med særligt fokus på at støtte flygtninge- og indvandrergrupper og foreninger, som ønsker at deltage i det danske NGO-samarbejde med udviklingslande. Marianne Frederiksen kommer fra en stilling som udviklingsarbejder hos en sydafrikansk handicaporganisation udsendt af De Samvirkende Invalideforeninger (DSI).

Journalist Lotte Holmen, 51, er blevet udsendt til Bolivia for Caritas Danmark, hvor hun skal være rådgiver for skoleorganisationen Fe Y Alegria i lobby- og fortalervirksomhed. Lotte Holmen har tidligere arbejdet for Danmarks Radio; de seneste år med fokus på medier og sociale forhold i en række lande i Den Tredje Verden.

Bygningsingeniør og merkonom i organisation og i informatik Karl Johan Holt, 61 er udsendt til Nampula i Mocambique for Mellemlfolkeligt Samvirke. Her skal han være rådgiver for lokale organisationer med særlig vægt på økonomistyring. Karl Johan Holt kommer fra en stilling som cheffingeniør i DONG og har tidligere været i Mocambique i seks år.

Sygeplejerske Ann-Sophie Iuel-Brockdorff, 30, er udsendt til Dafur-regionen i Sudan af Læger uden Grænser (MSF). Her skal hun arbejde som opsøgende sygeplejerske i en af MSF's mobile lægeklinikker. Ann-Sophie Iuel-Brockdorff har tidligere været udsendt til Congo og Burundi for MSF.

Psykolog Lennart Johansson, 52, er udsendt til Indien for Læger uden Grænser (MSF) for at yde krisehjælp til ofrene for flodbølgekatastrofen. Lennart Johansson skal yde psykologhjælp til indbyggerne i 70 landsbyer i Tamil Nadu-provinsen samt undervise lokale sundhedsarbejdere.

M.Sc. human geography & diplomudd. i BA, Kristine Zeuthen Jeppesen, 41, er blevet ansat som Child Rights Programming Adviser i Red Barnet Danmark og Sveriges fælles program i Bangladesh. Hun har tidligere været ansat som Urban Environmental Planning and Management Adviser for Danida i Arusha og Moshi i Tanzania.

Civiløkonom Steen Knudsen, 45, er blevet udsendt til Indonesien for Læger uden Grænser (MSF). Her skal han være økonomiansvarlig for katastrofeindsatsen i Indonesien, primært i Aceh-provinsen på det nordlige Sumatra.

Klaus Koenig udsendt fra Dansk Flygtningehjælps beredskabsliste til Banda Aceh i Indonesien. Klaus Koenig skal arbejde som Reports Officer for Verdensfødevareprogrammet (WFP).

Landbrugsuddannede Tove Kufa er udsendt til Zambia for Mellemlfolkeligt Samvirke (MS). Her skal hun fungere som rådgiver for en af MS's partnere særligt i forhold til lokale landmænds viden om afsætning og information om markedspriser. Tove Kufa har tidligere arbejdet for MS i Zambia, Botswana og Tanzania.

Cand.med. gynækolog Peter Bech Larsen, 65, udsendes til Angola for Læger uden Grænser (MSF). Peter Bech Larsen har tidligere arbejdet fem år i Angola med at udvikle landets fødeafdelinger.

M.Sc. Political Science Alice Moltke Lisberg, 37, er blevet ansat som programkoordinator for Mellelmøsten og Nordafrika i Red Barnet. Alice M. Lisberg kommer fra en stilling som Røde Kors' regionale repræsentant i Mellelmøsten og Nordafrika.

Cand.merc.int. André P. Mildam, 35, er blevet ansat som Nepenthes' repræsentant i Mellelamerika. Her vil han komme til at arbejde med blandt andet rådgivning i organisationsudvikling. André P. Mildam har tidligere arbejdet som konsulent for blandt andre Carl Bro og Nordic Development Fund Nicaragua.

Civilingeniør Ulla Mogensen, 42, er udsendt til Afghanistan for Mission ØST, hvor hun skal arbejde med vand, sanitet og landbrug i den nordøstlige del af landet. Ulla Mogensen kommer fra en stilling i

organisationen International Rescue Committee i Rusland, hvorfra hun koordinerede vand- og sanitetsprojekter i Ingusetien og Tjetjenien, og har tidligere arbejdet i bl.a. Rwanda og Vietnam. Cand.scient i kulturgeografi Rikke Tietze Pedersen, 30, er ansat som Liaison koordinator for Ghana Venskabsgruppernes Community Life Improvement Programme (CLIP).

Sygeplejerske Louise Ringby, 28, er udsendt til Sierra Leone for Læger uden Grænser (MSF). Her skal hun arbejde som vejleder og koordinator i to flygtningelejre for liberianske flygtninge. Samtidig vil Louise Ringby være ansvarlig for Læger uden Grænser's apotek.

B.Sc. i internationale udviklingsstudier og master i Afrika-studier □Anja C. Sakaly, 32, er udsendt til Uganda for Mellempfolkeligt Samvirke. Her skal hun arbejde med organisationsudvikling for Ugandas Pioneers' Association (UPA), en ungdomsforening, der beskæftiger sig med interkulturel forståelse og fattigdomsbekæmpelse i Uganda. Anja C. Sakaly har tidligere arbejdet for Dansk Ungdoms Fællesråd og The Southern African Association of Youth Clubs i Sydafrika.

BA. i udviklingsstudier og statskundskab Simen Sandberg, 31, er blevet ansat som koordinator for det nydannede Kaffeklubbens Ulandsnetværk. Simen Sandberg har tidligere været ansat i Max Havelaar Norge og Fairtrade Labelling Organizations International (FLO).

Cand.med. Rosemarie Lopez Sterup, 33, er blevet udsendt til Somalia for Læger uden Grænser (MSF). Her skal hun vejlede omkring lægehjælp samt være ansvarlig for operationsstuen på hospitalet i byen Galcayo. Rosemarie Lopez Sterup har tidligere været udsendt for Læger uden Grænser til Angola og Liberia

Cand.psyc. Louise Svendsen, 32, er blevet udsendt til Banda Aceh i Indonesien for Læger uden Grænser (MSF). Her skal hun være med til at opbygge et behandlingstilbud med krisehjælp til de mange børn og familier, der er traumatiseret af oplevelser under flodbølgekatastrofen. Til daglig arbejder Louise Svendsen i Roskilde Amts Børne- og ungeafdeling.

Karsten Søndergaard er udsendt fra Dansk Flygtningehjælps Beredskabsliste til Jakarta i Indonesien. Karsten Søndergaard skal arbejde som Logistics Officer for FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR).

ANDRE

Cand.scient. i kulturgeografi og dansk, Executive Master of Business Administration Elsebeth Krogh, 48, tiltræder som seniorrådgiver i COWI's Division of Development Planning. Elsebeth Krogh kommer fra en stilling som international chef og konstitueret generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp.

Professor Karen Fog Olwig tiltræder som professor ved Institut for Antropologi ved Københavns Universitet.

Cand.med. og smerteekspert Bengt H. Sjölund er udnævnt til direktør for Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT). Bengt H. Sjölund har en baggrund som professor i medicinsk rehabilitering og chef for en rehabiliteringsklinik i Sverige. Derudover har han erfaring med menneskerettigheder fra det svenske udenrigsministeriums folkeretsdelegation.

Negerfjollerier

Kan man sige neger på tv?

Meningen med denne artikel var et lattervekkende, satirisk indslag med to unge komikere på Udviklings sjove bagside. Det er den muligvis også. Men bag komikken i DR1's *Negermagasinet* lurer en snert af alvor, og at der bag de to drengerøves negerfjollerier ligger en dagsorden, der faktisk kan kaldes politisk.

Af Sine Schack Vestergaard

- *Hvem vil du helst have som chef - en neger eller en mulat?*

Spørgeren holder en mikrofon forklædt med afro-hår hen mod en tilfældig dansker.

- En mulat, tror jeg. De er ligesom mere nougat-agtige.

- Det vildeste er, at folk faktisk svarer, siger John Zulu på 22 år. Han er en af de to værter på DR's nye talkshow *Negermagasinet*, der, ifølge DR, 'tegner et billede af, og hylder negere og negerkulturen i Danmark (og resten af verden)'. Med en mor, der er mozambicaner, og en dansk far, er han programmets mulat.

- Det, der bliver vist i fjernsynet, er næsten ikke klippet. Der er en eller to, vi har klippet fra, fordi de ikke ville svare.

Den anden vært, Vincent Byakika, er 28 år og i modsætning til Zulu en rigtig neger. Hans forældre, der er fra Uganda, kom til Danmark i 70'erne, da Idi Amin tog magten. Selv har han boet hele sit liv i Århus. Da folkene fra DR ringede for at spørge, om han ville være med i programmet, var han mildt sagt skeptisk.

- Jeg troede, at det var en dårlig joke. Vi skal lave et show, der hedder Negermagasinet, og vi har en vært, der hedder John Zulu - ja ja, right, siger han, der dog lod sig overtale, og nu udgør duoens lidt mere seriøse halvdel.
- Det mærkeligste var, da vi spurgte, hvem der var klogest - neger eller mulat - og folk så svarede mulat, til trods for at programmet jo beviser det modsatte, griner han.

Men hvordan opfatter I det, når folk godt vil svare på, om de for eksempel helst vil have en neger eller en mulat som chef?

- Altså hvordan vil du opfatte det? Jeg synes, det er sindssygt racistisk. Men det viser også bare den uvidenhed, som er i befolkningen, når folk i det hele taget vælger at svare på det spørgsmål, mener John Zulu.

- Det er udtryk for, at der er et behov for programmet, for når folk kan svare på spørgsmål som 'hvem er klogest, en neger eller en mulat?', så synes jeg, at vi har en berettigelse.

I bund og grund handler programmet om at fejre den sorte kultur, forklarer de to. Den er nemlig overset i Danmark.

- Man skal altid være stolt af sine rødder, siger John Zulu.

- Med mindre man er fra Mongoliet og er mongol, hæ. Der er altså et eller andet, der er gået galt. Men ud over det, så synes jeg, at folk skal være stolte af, hvor de kommer fra. Ligegyldigt om det er fra Chile eller fra Uganda eller fra Mozambique eller Hjørring. Man skal være stolt af, lige meget hvor man er fra.

- Især folk fra Århus, supplerer Vincent Byakika.

Ved siden af at være studievært går Vincent Byakika på Journalisthøjskolen i Århus. Her er han ved at skrive eksamensopgave om FN's 2015 Mål - de otte mål, som skal lede hen imod at halvere verdens fattigdom inden 2015.

- Det er vigtigt for mig at fortælle om, hvordan udviklingsbistand kan være med til at hjælpe, siger han og rækker ud efter et eksemplar af Danidas årsberetning, der ligger på bordet.

- Faktisk har jeg den her liggende som bogmærke i min browser. Det er en af de hjemmesider, jeg bruger allermost.

- Har I så nogen gode råd til Danida og Udvikling, hvis vi gerne vil have mere fat i det yngre publikum?

John Zulu bladrer op i en lille bog om landminer.

- Problemet med Danida er, at der er en virkelighed bag. Det er jo nogle helt vildt sørgelige ting, der kommer frem i sådan nogle artikler, og det er jo ikke underholdende. Det er virkelig bare ubehageligt, siger han.

- Men jeg har altid godt kunnet lide denne her, siger han og tager fat i Udvikling.

- Eller måske er det fordi, jeg blev tvunget til at læse i den, da jeg var lille, og min far arbejdede for Mellemløst Samvirke. Så har jeg nok vænnet mig til den, ha ha.

Negermagasinet sendes torsdage 23.00 på DR1. www.dr.dk/negermagasinet

RETTELSE

Udvikling bragte i februar-nummeret på side 4 artiklen Bistand til Kosovo: Hurtig og effektiv, men for kortsigtet.

I artiklen fremgår det, at den handlingsplan for Kosovo-støtten, som Folketinget vedtog i juni 1999, bygger på en forundersøgelse. Det er ikke korrekt. Først kom handlingsplanen, der blev vedtaget i Folketinget. Handlingsplanen havde et langsigtet perspektiv, men foreslog ikke, som det fremgår af artiklen, at fordele den danske støtte over ti år. Men det gjorde forundersøgelsen.

Udvikling beklager fejlen.